

P 1000 (3)

OSZK HIRADÓ

XXI. ÉVFOLYAM 1 - 3. SZÁM

- 1978 -

1-3

KIVÁLÓ TELJESÍTMÉNYÉRT
1977.

T A R T A L O M

KRÓNIKA

- 1 A Vezetői Tanács munkájáról /Összeállította: Németh Mária és Somkuti Gabriella/
- 6 Dr. Tóth Lajosné 1930-1977
- 7 Személyi hírek és változások

MUNKÁNKRÓL, KÉRDÉSEINKRŐL

- 8 N.RÁCZ ARANKA: A "kiadványok egyetemes hozzáférhetősége" és a IV. főosztály munkája
- 12 V.WINDISCH ÉVA - SOLTÉSZ ZOLTÁNNÉ - BERCZELI KÁROLYNÉ: Az 1977. év értékes szerzeményei
- 16 S.BENEDEK ANDRÁS: A Kapcsolatszervezési Osztály bemutatkozása
- 17 MELEGH ANTALNÉ: Államvizsgára készülve...

IFJUSÁGI FÓRUM

- 19 A KISZ-élet hírei
- 19 MANDY GÁBOR: Új vezetőséget választottunk
- 21 NAGY ZOLTÁN: Beszámoló az 1977/78-as mozgalmi évről
- 27 ECSEDY JUDIT: Fiatal diplomásaink helyzetéről
- 29 BALOGH JUDIT: Ki mennyit ér? /Nyelvtanulásunkról/
- 31 RÓNAY ÉVA: Néhány szó a társadalmi munkáról
- 32 FEIMER ÁGNES: "Ismerd meg az OSZK-t!" Egy új akcióról
- 32 RÁCZ ÁGNES: Újra levelezünk

KIADVÁNYAINK

- 33 Horváth Viktor: Az Országos Széchényi Könyvtár Híradójának története és repertórium /Ismerteti: Kovács Ilona/

KÖNYVTÁRUNK ÉLETÉRŐL

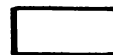
- 35 A pártszervezet életéről
- 35 NAGY ATTILA: Beszámoló az 1977. évi munkáról
- 39 Az alapszervezet munkaterve 1978. március - 1978. augusztus
- 40 Szakszervezeti hírek
- 40 CSOBOTH ATTILA: Beszámoló az OSZK szakszervezetének 1977. évi munkájáról
- 45 PINTÉR ANTALNÉ: A számvizsgáló bizottság jelentése
- 47 Az SZB 1978. évi munkaterve
- 49 Az SZB 1978. évi költségvetése
- 50 A Társadalombiztosítási Tanács munkája 1978. jan.-márc. Összeáll.: Hoffer Rezsőné
- 51 P.ECKHARDT MÁRIA: Az Országos Széchényi Könyvtáré-e az OSZK Énekkara?
- 55 A szakszervezeti könyvtár új szerzeményei
- 56 Az OSZK SE természetjáró szakosztályának 1978. II. negyedévi turaterve

Cimlapunkon: Az OSZK aranykoszorúval, diplomával és fesztiváldíjjal minősített Énekkara részére a Magyar Rádió Kóruspódiumán nyújtott kiváló teljesítményéért adományozott plakett

O S Z K H I R A D Ó

Az Országos Széchényi Könyvtár MSZMP alapszervezetének, Szakszervezeti Bizottságának és KISZ alapszervezetének lapja

XXI. évfolyam 1-3. szám - 1978

Felelős szerkesztő:

BOR KÁLMÁN

Főszerkesztő:

NÉMETH MÁRIA

A Szerkesztő Bizottság tagjai:

CSAPÓ EDIT
V.ECSEDY JUDIT
FERENCZY ENDRÉNÉ
GERŐ ZSOLTNÉ
INOTAI ISTVÁN
KELECSÉNYI GÁBOR
KOVÁCS ILONA
MÁNDY GÁBOR
ROSTA LAJOSNÉ
SOMKUTI GABRIELLA
WIX GYÖRGYNÉ

Szerkesztőségi titkár:

HOMOR FERENC

A szerkesztőség címe:

BUDAPEST VIII., Múzeum utca 3.
Telefon: 135-244
Postacím: 1827 Budapest

Felelős kiadó:

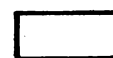
CSOBOTH ATTILA
SZB titkár

Készült az Országos Széchényi Könyvtár Sokszorosító üzemében 750 példányban, 7,5 A/5 kiadói iv terjedelemben.
Munkaszám: 78/185
Budapest, V., Guszev utca 1.

Felelős vezető:

ROSTA Lajosné

KRÓNIKA

A könyvtár Vezetői Tanácsa március 4-én tárgyalta meg Németh Mária tudományos titkár előterjesztésében az intézmény 1977. évi munkájáról szóló beszámolót és az 1978-as év feladatainak tervét.

Ezek tartalmi ismertetése előtt szólnunk kell e két dokumentum változásban levő formai kérdéseiről.

1977-től kezdve a tervezés munkája két síkon folyik: elkészülnek - belső használatra - az osztálytervek, amelyek a munkák részletes leírását tartalmazzák és a teljesítmények ellenőrzésének alapjául szolgálnak. Kiadásra az un. feladatterv kerül, amely a szervezeti keretektől függetlenül, a tennivalókat tartalmi szempontok szerint csoportosítva, a leglényegesebb munkákat emeli ki. Az 1977. évről szóló beszámoltatásban is a terv kettős felépítési vonala érvényesül. Az osztály-jelentések a részletes tervek felépítését követve "válaszolnak" a tervek egyes pontjaira, a sokszorosított beszámoló viszont a feladatterv szerkezetének rendjében ad átfogó képet az intézet tevékenységének egészéről. Az osztály-jelentések közlése - mivel lényeges pontjaikra az összintézményi beszámoló amugyis kitér - feleslegesnek bizonyul. Annak érdekében viszont, hogy a beszámoló az osztály-jelentések elhagyása után is bemutassa a részletes számszerű teljesítményeket, a szöveges részt az eddiginél több táblázat egészíti ki.

1977-1978 fordulóján sikerült megvalósítani azt, hogy a terv az 1977. december közepéig terjedő időszakról szóló un. előzetes beszámolókra, tehát az elért eredményekre támaszkodva készülhetett el, és így az 1978. év feladatai az elmúlt évi teljesítményekre szervesen épültek. Ennek eredménye volt az is, hogy a beszámoló és terv megvitatására egyszerre kerülhetett sor.

A Vezetői Tanács a két előterjesztést - kisebb kiegészítésekkel - elfogadta, a beszámolót és a tervet jóváhagyta.

Miután e dokumentumok a könyvtár minden dolgozója számára hozzáférhetőek, itt - a bevezetőkből idézve - csak néhány alapvető eredményre, feladatra, illetve problémára hívjuk fel a figyelmet.

Nemzeti könyvtári funkcióink egyik legalapvetőbb ágában, a hungarika gyűjtésében és regisztrálásában az 1976-ban felújított munkálatok 1977 folyamán annyira előrehaladtak, hogy már felismerhetők a könyvtár tevékenységében a hungarika-program előtérbe kerülésének, az intézményen belüli nagyobb összehangoltságnak új eredményei, szerényebben fogalmazva: első jelei.

Meg kell említeni azt a kedvező fejleményt, hogy 1977-ben összhangot teremtetünk a gyarapítási osztály gyakorlatából kezdeményezett /az új könyvtári törvényt már alapul vevő/ hungarikum-meghatározásra irányuló törekvések, a gyűjtőköri szabályzatunkkal összefüggő munkálatok, az MTA és a KM Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottsága által patronált hungarika-keretterv kialakítását célzó vállalkozások és a Kulturális Minisztérium - az 1977 év

végén elfogadott - kutatási programjának jegyében végzett előkészületek között.

Az elmúlt év második felében új lendületet vettek az országos szakirodalmi információs rendszer és a társadalomtudományi információs rendszer hosszabb távra szóló alapozó munkái, ezekben könyvtárunk szakértői jelentős szerepet vállaltak. Ezekkel összefüggő intézményen belüli eredmények közé számíthatjuk azt, hogy a magyar nemzeti bibliográfia számítógépes előállítása - próbatüzemi szinten - folyamatosan történt, hogy a magyar irodalomtudományi szakbibliográfia, valamint a kurrens sajtóbibliográfia munkálatai már 1978-ban kiadványt eredményeznek és hogy a társadalomtudományi információs rendszerhez szakközponti /alrendszeri/ feladatainkat tanulmányszerűen kidolgoztuk.

A számítógépesítés terén elért eredményekre támaszkodva hozzáláthatunk a nemzeti bibliográfia rendszeréhez tartozó további szolgáltatások korszerűsítésének megkezdéséhez illetőleg új szolgáltatások /számítógépes központi cédulaellátás/ előkészítéséhez. Könyvforgalmi feladataink közül a tárolókönyvtár részletes feladatkörének a meghatározása, a kötelempéldány-elosztás új rendszerére való áttérés előkészítése és a könyvtárközi kölcsönzés küszöbön álló új szabályozásával összefüggő tennivalóink elvégzése érdemel külön említést.

Az 1977-ben végzett munka az egyre inkább súlyosbodó raktári és kiszolgálási viszonyok között folyt és általánosan növekedtek a nyomasztó helyszűke miatti gondok. Fel kellett figyelni arra, hogy a zsufolt elhelyezés, a város több pontján történő raktározásból következő anyagmozgatás miatt állományunk rongálódik, és még a központban elhelyezett gyűjteményekben sem sikerült a megőrzés kivánalmait biztosítani. Mindez tovább nehezítette az olvasószolgálati feladatok ellátását, az objektív adottságok miatt amúgy is akadozó kiszolgálást. Az év végén világossá vált, hogy munkánkat - a vári építkezés elhúzódása miatt - még hosszabb ideig mostani elhelyezésünkben végezzük, ezért az eddig átmenetinek tekintett bajok orvoslásának módját sürgősen meg kell keresnünk, és a szükséges intézkedések révén kedvezőbb működési feltételeket kell kialakítanunk.

A közművelődési intézmények dolgozóinak bérrendezése során - 1977 szeptemberében - könyvtárunk munkatársainak fizetési szintje jelentősen emelkedett. Ez az örvendetes intézkedés munkánk állami megbecsülését, elismerését juttatta kifejezésre. Éppen ezért arra kötelez mindnyájunkat, hogy teljesítményeinket növeljük, a jó munkát mindenkitől megköveteljük. Ugyanakkor bizhatunk abban is, hogy a magasabb bérezés segíti az eddigi nagymértékű fluktuáció csökkenését, és lehetővé teszi az állandó, begyakorlott és ezáltal többre képes dolgozói kollektiva kialakulását.

Ezt a folyamatot erősíthetik fiatal munkatársaink, akiknek pályakezdését, a könyvtárba való beilleszkedését mind az állami vezetés, mind a KISZ szervezet az elmúlt évben is nagymértékben támogatta.

1978 folyamán számolnunk kell azzal, hogy az intézménnyel szemben támasztható követelmények fokozódni fognak. A könyvtár alapításának 175. évfordulója alkalmából, 1977-ben erősödött a közvélemény könyvtárunk iránti fi-

gyelme, nőtt a tömegkommunikációs érdeklődés, kedvezőbb feltételek teremthetnének a közművelődési tevékenység kibontakoztatására. A Kulturális Minisztérium a közelmúltban kialakított kutatási programjának megvalósításában az OSZK-ra is nagyszabású forrásfeltárási feladatok hárulnak.

A nemzeti könyvtár szerepének a hazai könyvtári rendszeren belüli növekedése, az országos szakirodalmi információs rendszer közeljövőben várható, új alapokon történő működtetése mind-mind elháríthatatlan kötelezettséget jelent intézményünk számára. Már 1978-ban beérnek a könyvtár által az elmúlt években indított vállalkozások első eredményei, amelyek a folytatást követelik. Ilyenek: a kurrens irodalomtudományi bibliográfia első füzetének kiadása, az 1976. évi magyarországi sajtóbibliográfia megjelentetése, a kurrens nemzeti bibliográfiai munkálatok számítógépes megvalósítása keretében az első, éves kumuláció automatizált közreadása, a magyar könyvészet 1921-1944-es időszaka közreadása előkészítésének indítása, a komplex formában kibontakozó hungarika gyűjtés és kutatás továbbfejlesztése stb. A központi szolgáltatások már ugyancsak megalapozott korszerűsödésének, illetve újjáformálódásának további fontos állomásaihoz jutunk el; megtörténik az új kötelempéldány-elosztás gyakorlati bevezetése, a központi katalógusok munkájának racionálisabb szervezése következtében emelkedik a tájékoztatás hatékonysága, sor kerül a könyvtári kataszter felállítására, a könyvtárközi kölcsönzés helyi és országos szervezettségének fokozására, a tároló könyvtár felállításában történő jelentős előrelépésre. Tovább fejlesztjük a nemzetközi együttműködés keretében végzett munkáinkat mind a szocialista országok információs szervezeteivel, mind pedig a világméretű rendszerekkel. Az új mikrokártya gépsor működtetésével növeljük szolgáltatásaink körét és fejlesztjük állományvédelmi módszereinket is. A várbeli működési rendszer tervezését folytatjuk.

Az év folyamán kell a Magyar Tanácsköztársaság 60. évfordulójára való megemlékezésre, ünneplésre is felkészülnünk.

1978-ban elhelyezési nehézségeink nemhogy nem csökkennek, hanem még tovább fokozódnak. Mivel a vári épületbe való átköltözés évekre elhúzódhat, és addig mostani körülményeink között kell ellátnunk feladatainkat, szembe kell néznünk azokkal a problémákkal, amelyek jelenlegi rossz adottságainkból fakadnak: az állomány szétszórtsága, az anyag ide-oda szállítása, a raktárak zsúfoltsága egyaránt súlyosan veszélyezteti gyűjteményeink állagát, gátolja a biztonságos megőrzést, és érezhetően hátráltatja az olvasók kiszolgálását, a könyvtár működését. Ezen negatív jelenségeket nehéz körülményeink ellenére is a minimumra kell csökkentenünk, gyűjteményeink biztonságának, olvasóink zavartalan ellátásának feltételeit meg kell teremtenünk. Ezt 1978 legfontosabb feladatának tartjuk.

A költségvetésre alapozható fejlesztés lehetősége korlátozott. Ellátottsági színvonalunk a gazdálkodási költségek egy részének növekedése miatt az előző évhez képest lényeges mértékben nem javulhat. Nemcsak a költségvetési, hanem a beruházási és felújítási keretek minél hatékonyabb felhasználása érdekében - gazdálkodásunk minden területén - szigorú takarékoskosságot kell továbbra is érvényesítenünk. Intézményi feladataink megvalósítása során a szűk-ségtelenül költséges, vagy nem teljesen átgondolt megoldásokat el kell kerülni.

nünk.

A könyvtár Vezetői Tanácsa március 30-án dr. Havasi Zoltán főigazgatóhelyettes "Könyvtári hungarika dokumentumok bibliográfiai regisztrálásának keretterve, Második rész" c. előterjesztést tárgyalta meg. /Az első részt a Vezetői Tanács 1977. április 13-án tárgyalta, vö. OSZK Híradó, 1977. 4/6.sz./

Mint ismeretes, az MTA és a KM Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottsága még 1976 végén a hungarika-kutatási program teljes kerettervének kidolgozását határozta el. Az erre kijelölt külön bizottság /elnök: Havasi Zoltán, tagok: Borsa Gedeon, Komjáthy Miklósné, Rózsa György, Szentmihályi János, Vizkelety András/ a keretterv első részében - az OSZK hungarikum meghatározása szerinti első kategóriák között maradván - a nyelvi és területi hungarika kategóriákkal foglalkozott. A most tárgyalásra került 2. részben a Magyarország jelenlegi határain kívül lévő, magyar vonatkozású kéziratok és a magyar vonatkozású külföldi nyomtatványok /Hung. III-IV., személyi-intézményi, tartalmi hungarikum/ gyűjtésének, bibliográfiai regisztrálásának és publikálásának kérdésköre került kidolgozásra. A külön-bizottság bevonta munkájába dr. Csapodi Csabát, az MTA Könyvtára ny.osztályvezetőjét.

A keretterv, melyet előzőleg az OSZK Hungarika Koordinációs Bizottsága is megtárgyalt, számbavette az e téren eddig végzett munkákat, megjelölte az elvégzendő feladatokat, kiemelve az egyes súlyponti feladatokat is. A dokumentum keretterv jellegéből következik, hogy a munka szervezett megindításához még további, részletes tervek kidolgozása is szükséges.

Az OSZK Vezetői Tanácsa elvben egyetértett a kerettervben kidolgozott javaslatokkal és felkérte dr. Havasi Zoltánt, hogy az MTA-KM Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottságában a könyvtár álláspontját képviselje. A könyvtár vezetősége határozatában hangsúlyozta az intézményközi együttműködés jelentőségét a hungarika-kutatásban, beleértve ebbe a különböző intézménytípusok /könyvtár-levéltár-muzeum/ együttműködését.

A Vezetői Tanács ezután dr. Komjáthy Miklósné osztályvezető: "A Magyar könyvészet 1921-1944 című kiadványsorozat kiadásának előkészítése" c. előterjesztését tárgyalta meg.

A két világháború között Magyarországon kiadott, nyomtatott könyvek címanyagát tartalmazó retrospektív nemzeti bibliográfia szerkesztési munkálatai az ütemtervnek megfelelően haladnak és a vége felé közelednek. 1980-tól kezdve évente egy kötet nyomdába adható. A 10 tematikus kötetre tervezett sorozat ilyen módon 1980-1990 között kiadható, amennyiben a szükséges pénzügyi fedezetet sikerül biztosítani. A sorozat 1980-ban kiadásra kerülő, első kötete /a nagy terjedelem miatt előreláthatólag két kötetben/ a "Magyar irodalom" lesz. Ez a kötet tartalmazza a sorozat leggyorsabban kiadásra előkészíthető és legszélesebb körben várt anyagát. A mintegy 200.000 bibliográfiai

tételt tartalmazó teljes cédula-anyag kötetenkénti megoszlása előreláthatólag az alábbi lesz:

1. köt. 0/2 Általános művek. Filozófia. Vallás
2. köt. 3/33 Társadalom. Politika. Gazdaság
3. köt. 34/39 Jog. Közigazgatás. Népjólét. Pedagógia, Néprajz
4. köt. 5/6 Természettudomány. Technika. Alkalmazott tudományok /Orvostudomány, Mezőgazdaság/
5. köt. 7+9 Művészet. Földrajz. Történelem
- 6/1. köt. 8 Nyelvészet. Világirodalom. Irodalmi sorozatok
- 6/2. köt. 8 Magyar irodalom /esetleg 2 db !/
- 7/1-2. köt. Betűrendes mutató az 1-6 kötethez /esetleg 3 db !/

A fenti megoszlás szerint tervezett kiadványsorozat terjedelme 9/vagy 11/ kötet.

A bibliográfia gyűjtőköre a területi elv alapján áll, vagyis követi a két bécsi döntés következtében bekövetkezett országhatár változásokat. Ennek értelmében közli az 1938-1944 között Magyarországhoz csatolt területeken megjelent nyomtatványokat is.

A bibliográfia az OSZK Vezetői Tanácsa 1971 nov. 11-én hozott határozatai értelmében a következő kiadványokat tartalmazza: könyvek, évente egyszer megjelenő időszaki kiadványok /évkönyvek, almanachok, naptárak/, tankönyvek és az egy iv terjedelem alatti kisnyomtatványok közül kivételesen azok a nyomtatványok, amelyek jelentős, a korszakra jellemző forrásanyagot tartalmaznak. Nem tartalmazza a következő kiadványokat: iskolai értesítők, különnyomatok, magánvállalatok, cégek éves beszámolóí, zárszámadásai.

A vezetői Tanács elismerését fejezte ki dr. Komjáthy Miklósnénak és az általa vezetett kollektívának a "Magyar Könyvészet 1921-1944" o. bibliográfiai vállalkozás eddigi munkálataiért s értékelte a megjelenés előtt álló mű tudományos fontosságát. A könyvtár vezetősége megteszi a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy a bibliográfia kiadása 1980-tól biztosítható legyen.

Összeáll.: NÉMETH MÁRIA és SOMKUTI GABRIELLA

Dr. Tóth Lajosné
1930-1977

Amikor e sorokat írjuk, érkezik a hír, hogy Amerikában 1 millió dolláros kikiáltási áron kalapács alá kerül egy Gutenberg-biblia. E ritka, ki tudja, hányszor leírt és tanulmányozott példányról most derült ki, hogy egy levél kétszer van belekötve. Lám, mily kevés érvénnyel állíthatjuk valamiről vagy valakiről, hogy "ugy ismerjük, mint a nyitott könyvet".

Közel egy évtizedig itt élt, itt dolgozott közöttünk, kitáruló, közlékeny, természetes egyéniségével. Azt hittük, ismerjük, és jól jellemezzük, amikor azt mondtuk róla, hogy "Kati maga az élet".

Munkatársunk volt. Kezében jobban égett a munka, mint bármelyikünkében. Fáradhatatlannak ismertük, teherbíróképességben egyikünk sem merte volna vele felvenni a versenyt. Inkább irigyeltük, hogy hogyan lehet ilyen gyorsan és mégis kifogástalanul dolgozni. Példázta, hogy hogyan kell helytállni, és ezért is szerettük, szerette mindenki.

Társunk volt, akihez egyaránt fordulhattunk munkával és otthoni gondokkal. Nyílt derű áradt körülötte, ragyogó humorérzékkel övezve. Kész volt mindig a vidámságra, igyekezett mindig, mindent a derűs oldaláról megközelíteni. Ezt is irigyeltük, ezt is szerettük benne.

Egyénisége sokszínűségéhez az is hozzájárult, hogy mindig lelkében tükröződött, mosolygott az egész család. Természetes volt, hogy végig izgultuk vele mindkét gyermeke érettségijét, lánya házasságkötését és szüléseit, fiának egyetemi felvételijét éppugy, mint katona-szabadságainak bizonytalanságait. Magától értetődőnek tünt, hogy ragyogóan vesz minden akadályt, magatartását ebben is követendő példának tekintettük.

Csodáltuk kifogyhatatlannak hitt erőtartalékaiért.

Már sohasem derül ki, hogy e "nyitott könyvben" egyszer csak miért következett a kiszámíthatatlanul, megdöbbentően fehér oldal. Ami váratlanságával egy pillanatra elvakított bennünket, aztán hunyorogva, könnyes szemmel próbáltuk keresni, hátha mégis vannak ezen a lapon homályos betűk, amikből szöveget rakhatunk össze. Nem voltak.

A következő lapokról pedig már csak emlékeink olvasódnak, a róla őrzött ezernyi epizód. Szeretettel és emlékező hálával forgatjuk újra és újra ezeket a lapokat. Mert nagyon sokat tanultunk tőle, amíg közöttünk volt.

KARAKAS PÉTERNÉ

SZEMÉLYI HIREK ÉS VÁLTOZÁSOK

Új dolgozóink: Horváth Jenő betanított munkás /Gazdasági Igazgatóság Műszaki és Fenntartási Osztály, Kökőssy Gabriella szakalkalmazott I./ Olvasó- és Tájékoztató Szolgálat, Lányi Józsefné Hajdu Livia szakalkalmazott IV./Gyártási Osztály, Pataki Gábor betanított munkás I./ Kézirattár, Perjési István betanított munkás I./Kötelempéldányszolgálat, Reichenberger Jánosné szakalkalmazott IV./Főlémpéldány Központ, Somogyi Lajosné szakalkalmazott II./Hírlapállományvédelmi Üzem, Szabó József gépkocsivezető/Gazdasági Igazgatóság Műszaki és Fenntartási Osztály, Tarcsai Gáborné szakalkalmazott IV./Katalogizáló Osztály, Zana Ferenc szakalkalmazott I./Katalogizáló Osztály, Zsembery Anna főmunkatárs I./Külföldi Folyóiratok Központi Katalógusa.

Eltávoztak könyvtárunkból: - Áthelyezéssel: Balla Béláné szakalkalmazott IV./Könyvüipari Tervező Vállalat, Győrfi Erzsébet szakalkalmazott III./Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára, Horváth Tibor osztályvezető/ELTE Bölcsészettudományi Kar Könyvtártudományi Tanszék, Széll Marianne szakmunkás I./ELTE Természettudományi Kar, Növényrendszertani és Ökológiai Tanszék. - Munkaviszonyuk megszűnt: Sándor Éva szakalkalmazott III., Szalai G. Erzsébet szakalkalmazott I. - Kilépett: Szabó Károlyné betanított munkás I., Száraz György betanított munkás I., Tózsér László gépkocsivezető.

MUNKÁNKRÓL KÉRDÉSEINKRÓL

A "kiadványok egyetemes hozzáférhetősége" és a IV. főosztály munkája^x

Az évi munkaértekezlet hagyományos témája az előző évi eredmények és a folyó évi tervek ismertetése. Az eredmények értékeléséhez, valamint a tervfeladatok mérlegeléséhez nemcsak saját munkánk több évre visszatekintő számbavétele, hazai könyvtárügyünk fejlődési tendenciáinak ismerete szükséges, a tájékozottság teljessége megkívánja, hogy ismerjük tevékenységünk problémáinak nemzetközi hátterét is. Tudnunk kell, hogy mi foglalkoztatja a könyvtárügy központi szolgáltatásaival foglalkozó szakembereket világszerte, hogyan fogalmazzák meg pl. a könyvtárközi kölcsönzés, vagy a nemzetközi csere időszeri feladatait. A főosztály munkaértekezlete jó alkalom arra, hogy e kérdésekről a főosztály dolgozói tájékozódjanak.

A könyvtárügy országos és világméretű feladataival foglalkozó könyvtárosokat ma két probléma foglalkoztatja: a "kiadványok egyetemes bibliográfiai számbavételének" és "a kiadványok egyetemes hozzáférhetővé tételének" programja.

A "kiadványok egyetemes bibliográfiai számbavételének" /Universal Bibliographic Control - UBC/ problematikája jól ismert hazánkban évek óta. Az UBC célja a világ összes kiadványainak számbavétele a nemzeti bibliográfiai rendszerein keresztül. Az UBC programja az egyes országokra ruházza a felelősséget saját kiadványaik bibliográfiai számbavételéért és ezzel nagymértékben elősegíti a nemzeti bibliográfiai rendszerének kifejlesztését. Magyarországon is csatlakozott az UBC programhoz és törekszik azoknak az alapvető követelményeknek a megteremtésére, amelyek a nemzeti bibliográfiai kiadásának egységesítését szolgálják. Az UBC célkitűzéseit követve, a magyar időszaki kiadványok bibliográfiai adatainak szolgáltatásával olyan nemzetközi vállalkozásokban veszünk részt, mint az UNISIST keretében megvalósuló ISDS program /International Serial Data System/, továbbá a szocialista országok vonatkozásában létrehozott IKARR /Időszaki Kiadványok Adatainak Regisztráló rendszere/, amely voltaképpen az ISDS-szel összefüggő regionális vállalkozás. Az UBC program tehát évek óta hat az OSZK bibliográfiai munkájában és nemzetközi kooperatív bibliográfiai vállalkozásokban való részvételét eredményezte.

^xRészlet az 1978 januárjában tartott főosztályértekezlet vitaindító beszámolójából.

Csak az utóbbi években fogalmazódott meg a másik világméretű program: a kiadványok egyetemes hozzáférhetővé tételének programja /Universal Availability of Publication - UAP/, amely nem kevesebbet kíván elérni, mint hogy bármely kiadvány, bárki részére hozzáférhető legyen, bárhol jelent is meg a világon. Az UAP programja logikusan következik az UBC célkitűzéseiből: nem elég feltárni, hozzáférhetővé is kell tenni a dokumentumokat. "Igen fontos dolog, hogy a világ minden országának teljes kiadványtermése nyilván legyen tartva, de ez önmagában nem elég. Ha ezek a kiadványok nem hozzáférhetőek bárki számára és bárhol, csupán jegyzékbe foglalni őket és a jegyzéket világszerte terjeszteni a teljes csődhöz vezetne ... Az UBC-nek tehát kapcsolódnia kell az UAP-hez, a kiadványok egyetemes hozzáférhetővé tételének programjához, amelyet az UBC-val egyenlően fontos célmak kell tekinteni." /M. Line: Universal Availability of Publication = Unesco Bull. for Libr. 1977. May-June. 142. 1./

Az UAP szükségességének legkorábbi elismerése 1974-ben következett be, amikor az IFLA Nemzetközi Kölcshzési és Központi Katalógusok Bizottsága javaslatot terjesztett az IFLA vezető tanácsa elé, amely szerint "Az UBC természetesen velejárójaként erőfeszítéseket kell tenni egyes országokon belül és nemzetközi vonatkozásban a kiadványokhoz való hozzáférés javítására, növelni a hozzáférés lehetőségeit, a kölcshzési szolgálat gyorsaságát. A végső cél annak biztosítása legyen, hogy bárki a világon megszerezhesse személyes használatra bármely kiadványt, bárhol, bármikor adták azt ki, eredetiben vagy másolatban." Az IFLA különböző fórumai tárgyalták a témát. Megtalálható e célkitűzés az UNESCO és az IFLA középtávu programjaiban. Legutóbb a brüsszeli világkonferencia is foglalkozott vele.

Az UAP igen tág program: érinti a kötelempéldány ügyet és a gyarapítás más módjait, a könyvtárak együttműködését, a központi katalógusokat, a könyvtári rendszer szervezetének alkalmassá tételét a hozzáférhetőség elősegítésére, a könyvtárközi kölcshzést és a másolást, a kiadványcserét, továbbá a nemzeti könyvtárak és a nemzeti központok szerepét. Érint mindezek mellett, áttételesen, minden olyan könyvtári szolgáltatást, amely a kiadványok hozzáférhetőségét elősegíti, így pl. a tároló könyvtárat is. A program összehangolt cselekvést sürget az egyes országokon belül és nemzetközi vonatkozásban.

Az együttműködést, az összehangolt cselekvést sürgetik korunknak a könyvtári szolgáltatásokat meghatározó jelenségei is: így pl. folyamatosan és igen gyorsan nő a világ kiadványtermése, amelynek nagy része egyes fejlett országokban koncentrálódik és ezek aránya olyan nagy lehet a jövőben, mint még soha; növekszik azonban a kiadványok száma más országokban is. Az információk iránti igények növekedése még a kiadványtermelésnél is gyorsabb. Az információ iránti igény növekedésének egyik alapvetően fontos tényezője az oktatás világszerte mind szélesebbkörű terjedése. Jelenleg már egyetlen ország sem remélheti, a legfejlettebb sem, hogy lakossága teljes dokumentumigényét saját maga kielégítheti.

Mivel az egyetemes hozzáférhetőség nagymértékben függ attól, milyen szervezett a könyvtárügy egy országon belül, és a kiadványok hozzáférhetősége egy országon belül mennyire van biztosítva, nyilvánvaló, hogy a kezdeti

lépéseket az egyetemes hozzáférhetőség érdekében országon belül kell megtenni. Ez a nemzetközi együttműködésnek is az alapja.

A program realitása éppen abban rejlik, hogy az egyes országokat ösztönzi könyvtárügyük megszervezésére, illetőleg a szervezettség javítására, hogy a nemzetközi együttműködésre alkalmassá váljanak.

A hozzáférhetőség javítása érdekében a program az egyes országokon belül többféle megoldást tart lehetségesnek, ilyenek:

- Olyan átfogó gyűjtőkörű könyvtárat vagy könyvtárakat javasol létrehozni, amelyek kifejezetten a könyvtárközi kölcsönzés útján szolgáltatnak. Erre példaként említi a British Library Lending Division-t. /De vannak hasonló törekvések Olasz- és Franciaországban és a Német Szövetségi Köztársaságban is. Ezek a kölcsönző könyvtárak természetesen nem teszik feleslegessé a többi könyvtár valamilyen koordinált részvételét a könyvtárközi kölcsönzésben./

- Megoldható ill. közelíthető a hozzáférhetőség széles körének biztosítása központi katalógusokra támaszkodó könyvtári rendszerre, vagy

- a központi katalógusok és az általános jellegű kölcsönzési gyűjtemények kombinációjával.

- Végül biztosítható egy-egy ország kiadványainak hozzáférhetősége csupán néhány könyvtár állományára támaszkodva is.

Az egyes országok történelmileg kialakult, egymástól eltérő viszonyai egyéb megoldási lehetőségeknek is helyt adhatnak. Bármilyen rendszerrel segítse is elő egy-egy ország, elsősorban saját nemzeti kiadványanyagának hozzáférhetőségét, a program jelentős szerepet szán a könyvtárközi kölcsönzés nemzeti központjainak, ezeket nélkülözhetetlennek tartja, akár a nemzeti könyvtár részeként működnek, akár ettől függetlenül.

Fontos szerepe van a kiadványok hozzáférhetővé tételében a nemzetközi cserének is, elsősorban a kereskedelmi forgalomban be nem szerezhető kiadványok tekintetében.

A nemzeti feladatokon túl, nemzeteken felüli regionális kölcsönzési gyűjtemények létrehozását is szorgalmazza a program. Ezek szükségességét azal indokolja, hogy a kívánt mű szolgáltatása a közreadó országból nem mindig biztosítható, részben a távolságok, részben a regisztrálás hiányosságai miatt. Regionális feladatokat töltenének be azok a központi gyűjtemények is, amelyeket egyes kevésbé fejlett országok hozhatnak létre nemzeti kiadványanyaguk hozzáférhetővé tétele érdekében. A szocialista országok szakértőinek a központi katalógusokkal és a könyvtárközi kölcsönzéssel foglalkozó szófiai konferenciája 1977-ben már az UAP alapelveiből kiindulva foglal állást a könyvtárközi kölcsönzés terén kialakítandó együttműködés fejlesztése, és el-látó régiók kialakítása mellett.

A program legsebezhetőbb pontja az, hogy a világ könyvtári ellátása nagyon egyenlőtlen, alig áthidalható különbségek vannak egyes országok, sőt világrészek között. Ebből az következik, hogy az igények leg gondosabb szűrése mellett is, szinte alig elviselhető terhek nehezednek már ma is a nemzetközi kölcsönzés tekintetében számottévó, nagy könyvtári gyűjteményekre. Ezért is szorgalmazzák éppen e gyűjtemények a legjobban újabb regionális szolgáltató

gócok létrehozását.

Az UAP program célkitűzései első pillantásra talán utópisztikusnak is tűnhetnek, hiszen a legfejlettebb könyvtárüggyel rendelkező országok közé tartozó Anglia is arról számol be, hogy a kiadványok országon belüli általános hozzáférhetőségének már évtizedekkel előbb meghirdetett célját még mindig nem tudta megvalósítani. Még inkább távolinak tűnik e cél hazánkban, számbavéve könyvtári szervezetünk számos problémáját és a hozzáférhetőség más gátló tényezőit. A cél azonban mégis vonzó, mert távolabbi kihatásaiban az emberi kultúra összefogását, országon belül pedig a könyvtárügy és a könyvtári szolgáltatások fejlesztését, javítását szolgálja. Nem lenne helyénvaló, ha a jelenlegi állapot negatívumai miatt e világméretű programot fejlesztési terveinkben, szolgáltatásainkat javító intézkedésekben nem vennénk figyelembe. Ha mint elérendő vagy közelítendő célt elfogadjuk, bármilyen távolinak tűnik is a megvalósítás, huzóerőt gyakorol a szolgáltatások fejlődésére és a kifejtett erőfeszítések mindenképpen a kiadványok szélesebbkörű és megbízhatóbb hozzáférhetőségét eredményezik.

Ha a közelmúltban megjelent könyvtárügyi jogszabályokat, a hazai könyvtárügy fejlődési irányát vizsgáljuk abból a szempontból, hogy mennyiben segítik elő a kiadványok egyetemes /általános/ hozzáférhetőségét, kezdve az új könyvtári törvénnyel, folytatva a kötelezpéldányok új elosztásának rendezésével és a még tervezetben lévő könyvtárközi kölcsönzési utasítással, vagy a központi katalógusokba történő bejelentés tervezett szabályozásával, lényegében mindegyik az UAP programban megfogalmazott elvek megvalósítása irányában hat. Ez semmiképpen sem véletlen, hiszen az UAP programban azok az elvek nyertek összefoglalást, amelyek mintegy fél évszázada irányítják a könyvtári munkát, illetőleg ennek egyes területeit. Az UAP tehát voltaképpen ezek összefoglalása, szintézisbe hozása.

A hozzáférhetőség biztosítása szélesebb körben voltaképpen a könyvtári rendszer arányos fejlesztését jelenti, amely magában foglalja a könyvtárügy anyagi és személyi feltételeinek biztosítását, a könyvtárak késztségét arra, hogy kooperatív vállalkozásokban résztvegyenek /mint pl. a gyűjtőköri feladatmegosztás, a könyvtárközi kölcsönzésben megnyilvánuló szolgáltató késztség, stb./. Ide tartozik az országos és az egyedi könyvtári feladatok reális megfogalmazása a feladatok elvégzéséhez szükséges feltételek biztosításával párhuzamosan. Összkönyvtári vonatkozásban egyik legfontosabb feladatnak látszik ma a kielégítően képzett könyvtárosok számának növelése és a könyvtárosi pálya vonzóbbá tétele. Könyvtári feladatokat jól csak kellő ismeretekkel rendelkező könyvtárosok oldhatnak meg.

Lehetőségeinket vizsgálva hazánkban az UAP célkitűzéseinek tükrében, pozitív kezdeményezésekkel, teljesen nem végrehajtott vállalkozásokkal találjuk magunkat szemben. A gyűjtőköri kooperáció évekkel ezelőtt megindult, de nem funkcionál minden területen. Szükségszerűen erre lenne építhető - egyebek mellett - az archiváló feladatok megosztása is, amely egyre sürgetőbben jelentkezik, főképpen a nagymértékű állománykivonások következtében, a régi kiadási fölpéldányok kellő mértékű megőrzése érdekében. Nem kétséges, hogy a megőrző feladatok vállalása egyben a raktárak szükségszerű bővítését is je-

lenti. A régebbi anyag hozzáférhetőségét és megőrzését csak így lehet biztosítani.

A kiadványok széleskörű hozzáférhetővé tételében országon belül és azon túl egyaránt központi szerepe van a könyvtárközi kölcsönzésnek. Ugyanakkor a szolgáltató készség éppen a legnagyobb és a legátfogóbb gyűjteményekkel rendelkező könyvtárak részéről csökken. Itt nem csupán szemléleti problémákról van szó, bár azok is felmerülnek néha. Sokkal inkább arról, hogy nagy könyvtáraink többsége nincsen felkészülve - pl. többes példányokkal, másoló kapacitással, személyzettel, stb. - a tömegesen jelentkező könyvtárközi kölcsönzések kielégítésére. Pedig a jelentkező igények mennyisége hazánkban még meg sem közelíti azokét az országokét, ahol a könyvtárközi kölcsönzésnek mélyebb hagyományai vannak. Hazánkban is nagyobb lenne a könyvtárközi kölcsönzés forgalma, ha a szolgáltatást a könyvtárakban tudatosabban alkalmaznák és a rendszer megbízhatóbban működne.

A célok közelítéséhez természetesen elvi tisztázás is szükséges, sőt egyes esetekben a feladatok megoldásának jogi szabályozása is.

Amikor tehát az UAP-ről beszélünk, nem új feladatok megfogalmazásáról, hanem a régiak megoldásáról van szó. A feladatok megoldása messze meghaladja az OSZK hatáskörét és lehetőségeit. De a nemzeti könyvtár jelentős szerepet tölthet be a kooperatív vállalkozásokban, maga is kezdeményezhet, vagy helyzeténél fogva koordináló szerepet tölthet be egyes osztályain, főosztályain keresztül. Ilyen lehetőségei a IV. főosztályhoz tartozó osztályoknak bőségesen vannak, hiszen a főosztály tevékenysége röviden úgy jellemezhető, hogy a központi könyvtárügyi szolgáltatások közül a kiadványok hozzáférhetőségének elősegítésével foglalkozik.

N. RÁCZ ARANKA

Az 1977. év értékes szerzeményei

Kéziratok

Minden év kéziratbeszerzésének számbavételénél szembetűnő néhány kiemelkedő mozzanat: egyrészt kimagaslóan értékes egyes darabok; másrészt témakörök, melyekre vonatkozóan többoldalu, egymást valamilyen formában kiegészítő forrásanyag került - különböző tulajdonokból, de tágabb értelemben mégis összefüggően - kéziratárunk birtokába.

1977-ben a fő értékeket a legrégebbi és legújabb tételek jelentik: korai és 16-17.sz.-i dokumentumok mellett 20. sz.-i írói anyag: Krudytól, Németh Lászlóig. A két fő téma pedig, mely köré az anyag zöme rendezhető: a 19.sz. második felének irodalmi, tudományos és művészeti élete; s a 20. századi publicisztika- és sajtótörténet.

A középkori anyagot mindössze két /korábban kötésként felhasznált/ kódektördék képviseli: egyiket kora /11.sz./, másikat görög volta teszi érdekessé, - még ha magyar vonatkozás megállapítására alighanem kevés fogódzót nyújtanak is majd a kutatás számára. Szolimán szultánnak a XVI.sz. közepéről származó levelét, ill. e levél eredeti latin fordítását, melyben a szultán nyilatkozik a francia királynak Magyarországgal kapcsolatos terveiről, még 1976 végén vette meg Londonban a magyar állam, de csak 1977-ben került véglegesen birtokunkba. Végül az 1690-es évekből származik Teleki Pálnak, a kancellár fiának Európa számos városában, egyetemén teleirt emlékkönyve, a kor kiváló magyar és európai tudósainak bejegyzéseivel: a külföldiek közül Pictet, Coccejus, Leusden nevét, a magyarok közül Pápai Páriz Ferencet emeljük ki.

A jelentős XIX.sz.-i darabok sorát egy 1849-ből származó levél nyitja meg, melyet Hajnik Pál rendőrfőnök irt Szemere Bertalanhoz Orsován, aug. 18-án, fél órával Törökországba menekülése előtt. Az irat egyebek mellett a Zichy-féle gyémántok kérdéséhez, Cesar Bolliacnak e kérdésben játszott szerepéhez szolgáltat nagyérdekű adatokat.

A 19.sz.-i tudományos élet dokumentumai Frivaldszky Imrének /1799-1870/ zoológus és botanikusnak, a Magyar Nemzeti Múzeum tisztségviselőjének hagyatékából származnak, és kiegészítik Frivaldszky már régebben nálunk őrzött hagyatékát. Az irodalmi élet ritka forrásai a Justh Zsigmond tulajdonából származó fényképek. Justh még kiaknázatlan, terjedelmes hagyatéka régóta birtokunkban van; általa irt értékes levélmagyatékot tavaly szereztünk meg; ezekhez hallatlan érdekes kiegészítés az a 37 fénykép, mely Justh párizsi és magyarországi kapcsolatait /s őt magát/ örökíti meg, s részben neves külföldi fotóműhelyek alkotása. A 19.sz. vége, 20.sz. eleje művészeti életének érdekes oldalról nyíló keresztmetszetét adja. Vastagh Gyula műkereskedő /a Vastagh művészszalád tagja/ levelezése, egyrészt festőkkel, szobrászokkal /köztük elsőrangú nevekkel, s nemcsak üzleti, hanem szorosabb kapcsolatból tanuskodóan/ - másrészt megrendelőkkal, Tisza Istvántól Hubay Jenőig. Mivel pedig a Vastagh-cég az Eggenberger-féle könyvkereskedéssel olvadt össze, a gyűjtemény Arany Jánostól származó megrendeléseket is tartalmaz.

A 19.sz. külföldi eredetű hungarikumait két érdekes darab képviseli, melyeket külföldről szereztünk meg: Gustav Cederström svéd történeti festő Munkácsy özvegyéhez irtott szép kondoleáló levele, s két rövidebb Verescsaginlevél, a festő pesti tartózkodása idejéből.

A 20.sz.-i irói gyarapodásából már említettük a Krudy-hagyatékot kiegészítő sajátkezű kéziratokat, sajátkezűleg átjavított másolatokat, néhány levelet tartalmazó dokumentum-együttest, s két Németh László-vonatkozású anyagot: az egyik néhány egyéb darab mellett Németh Péterhez /az író unokatestvére/ és feleségéhez irtott késői levelek gyűjteménye; a másik egy autográf kéziratokat, sajátkezűleg javított gépiratokat, töredékes jegyzeteket,

őnéletrajzi tanulmányt, végül az íróhoz intézett néhány levelet tartalmazó irategyüttes. Mindkét anyagot Németh László-gyűjteményünk részeként fogjuk feldolgozni.

A 20.sz.-i író- ujságírók, akiknek hagyatékából ez évben kisebb rész, vagy a teljes anyag hozzánk került: Elek Rezső, Hegedűs Gyula, Kunszery Gyula, Szabados András, Walter Gyula. Az egészükben forrásértékű fondok néhány kiemelkedő darabja: Elek Rezső emlékkönyve, a század 20-30-as éveiből a kor jeles íróinak és művészi egyéniségeinek bejegyzéseivel, s köztük egy Csorba Gézától származó gyönyörű Ady-tanulmányfejjel. Hegedűs Gyula hagyaték-töredékéből kiemelkedik Bajcsy-Zsilinszky Endre öt levele, Bajcsy politikai elképzeléseinek érdekes, részben terjedelmes kifejtésével. E hagyatékhoz egy korai, elfeledett Kosztolányi-novella is tartozik. Szabados András szerkesztő és könyvkereskedő levelezésében Buday György, Radnóti Miklós, Veres Péter által írott levelekkel találkozhatunk. Walter Gyula hagyatékát végül nagy kortörténetű érdekű művei, levelezése teszik egészében jelentőssé - hiszen Walter a Pásztortűz szerkesztője, a 20.sz.-i erdélyi magyar irodalom egyik szervezője volt. Egyedülálló jelenség szellemi életünkben Dienes Valéria alakja, matematikus, filozófus s /legismertebben/ az orkesztikai iskola alapítója Magyarországon. Az ő filozófiai tárgyu írásait, filozófiai fordításait, Bergson-jegyzeteit, valamint levelezésének egy részét /elsősorban a férjével, Dienes Pállal, az európai hírvéleményekkel folytatott sok közérdekű mozzanatot tartalmazó levélváltást sikerült megszereznünk. - V.WINDISCH ÉVA

Régi nyomtatványok

A Könyvtár legrégebbi nyomtatványainak együttese az 1977. év során is több kiemelkedő könyvritkasággal gyarapodott. Külföldi vételeink közül a legjelentősebb a sussex-i Ad Orientem céggel lebonyolított vételi akció, amelynek során a magyarországi származású isztambuli nyomdász, Ibrahim Müteferrika újabb négy kiadványát sikerült megszereznünk: Şuuri Hasan efendi török-perzsa nyelvkönyvét /1742/, a történetíró Katib Çelebi hadtörténeti munkáját /1729/, valamint összefoglaló történeti művét az 1731. év előtti időszakról /1734/, és Tarihi Hindi a Nyugat-India történetét elbeszélő, 1730-ban kiadott kis kötetét. /Ismeretességüket l. a Hiradó 1977/11-12.számában/

Korai egyetemes nyomdatörténeti jelentőségű dokumentumaink sorát gyarapítja egy kivételesen szép kiállítású új szerzemény, a neves augsburgi Ratdolt-nyomdában, 1511-ben közreadott Missale Pataviense. Debreceni gyűjtőtől vásároltunk meg két ismeretlen, 16. századi parasztkalendáriumot. Mindkettő az 1575. évre szól és a zürichi Froschauer-nyomdában készült. Közülük a gazdagabban díszített, szebb kiállítású falinaptár, míg a másik parasztkalendárium 16 leveles kis kötetben közli a hónapok napjait, az ünnepeket s a leg-egyszerűbb kalendáriumhasználók számára fontos mezőgazdasági vonatkozású,

valamint egészségügyi /érvágási/ terminusokat.

Magyar szerzők újabban megvásárolt művei közül különösen értékes a Zsámboky János által annotált Lukianosz-kiadás /Bázel, 1602. RMK.III.985/, valamint Bisterfeld János gyulafehérvári professzor Scripturae sacrae című munkája /Leiden, 1654, RMK.I. 889a/. Bisterfeld magyar szöveget is tartalmazó művének erről a kiadásáról eddig a szakirodalomnak sem volt tudomása.

A magyarországi könyvkiadás ritka becsü emléke Cato Disticha de moribus-ának 1659. évi szebeni kiadása /RMK.I.950/. Ez a latin, német és magyar értelmezéseket tartalmazó nyelvkönyv már a múlt század végén olyan ritka volt, hogy Szabó Károly Régi Magyar Könyvtár-a csupán az akkori segesvári és az azóta eltűnt Lugossy-féle példányát említi. A könyvpiacra azóta sem bukkant fel újabb példánya. Ezért örvendetes, hogy a művelődéstörténeti és nyomdászattörténeti szempontból egyaránt értékes magyarországi tankönyv immár nemcsak a gyöngyösi műemlékkönyvtárban van meg, hanem az Országos Széchényi Könyvtárban is hozzáférhető. - SOLTÉSZ ZOLTÁNNÉ

Színháztörténeti dokumentumok

Minden évben visszatérő feladatunk, hogy a fővárosi és vidéki színelőadások legjavából, ami a kutatás és az utókor érdeklődésére is számot tarthat, fényképeket válogassunk. Szempontunk az, hogy a magyar és külföldi drámairodalom klasszikusai, akár ősbemutatók, akár felújítások, szerepeljenek köztük. Persze nem hanyagolhatók el azok a nagy sikerek sem, amelyeknek mulandó volta ugyan bizonyos, de tartalmuk, vagy egy-egy nagy színészi alakítás magyarázza sikerüket. /Egérfogó, Kaviár és lencse stb./. Azt is tudjuk, hogy a közizlés-vizsgálat is hasznát fogja majd venni az utóbbi kategóriába tartozó képeknek. Ez a válogatás 1977-ben 1580 fényképpel gyarapította a lassan 90.000 db. felé közeledő fotógyűjteményt. A rendszeres gyűjtés mellett vannak alkalmi vételeink, főként magánkézből. Ilyen forrásból ered és csemegének számít az izraeli magyar színjátszás néhány színes fényképe /Mágnás Miska, Warrenné mestersége, My fair lady/.

Szcenikai anyagunkat eredeti díszlet- és jelmeztervekkel gazdagítottuk. Az első világháborút megelőző korszakból megszereztük Kéméndy Jenőnek, az Operaház díszlet- és jelmeztervezőjének és főszcenikusának, továbbá Márkus Lászlónak, az Operaház rendezőjének, majd igazgatójának jelmezterveit. A két háború közötti időből valók Baja Benedek tervei Az ember tragédiája 1926-os, Városi Színházbeli előadásához, valamint Oláh Gusztáv, Neogrády Miklós és Básthy István rajzai, javarészt fővárosi színházi produkciókhoz. Az utóbbi két évtizedből származnak Köpeczi Bócz István, Najmányi László és Wegenast Róbert munkái, főként vidéki színházak előadásáiból. Az említett anyag száma meghaladja a 200-at.

Nagy gondot fordítunk arra, hogy az országhatáron túli magyar, vagy magyar vonatkozású színjátszást is számon tartsuk s a dokumentumokat tőlünk telhető rendszerességgel gyűjtsük, akár múlt századi, akár jelenkori anyagról van szó. Ezért számít értékes gyarapodásnak néhány kolozsvári, aradi, pozso-

nyi, nagykarolyi szinlap az 1820-1840 közötti évekből és 383 szinlap és 275 fénykép erdélyi, szlovákiai és vajdasági területről.

Végül két monográfiát kell még megemlítenünk, melynek kézírata 1977-ben került hozzánk. Az egyik Kelemen Istvánnak, a nagyváradi Állami Magyar Színház volt dramaturgjának munkája: "A nagyváradi színészet története a kezdetől a kőszínház megnyitásáig". A tanulmány a helybeli levéltári iratok, egykoru memoárok, a sajtó és a szinlapok adatait összevetve rajzolja meg a város színiéletének kialakulását s vizsgálja az erdélyi, s általában a vidéki magyar színjátszás történetében elfoglalt szerepét. A mű értékét nagy mértékben emeli egy 173 lapnyi terjedelmű függelék, mely a tárgyalt időszakban előadott művek szerző és cím szerinti betűrendes nyilvántartása, a cím szerinti fejezetben minden egyes szindarab összes, dátum szerinti előadásának feltüntetésével. Ami gyakorlatilag azt jelenti, hogy 1900-ig a színház minden egyes napi előadásáról van adatunk. - A másik monográfiát Magyar Bálint, a színháztudomány kandidátusa írta "A budapesti Vigszínház története alapításától az államosításig /1896-1949/" címmel. A mű első kísérlet a "rég" Vigszínház teljes történetének összefoglalására. A rendelkezésre álló források /színházi irattár, sajtó, emlékiratok és még élő tanúk vallomása/ alapján elemzi azt, hogy a kapitalista korszak e tipikus szülőtte, mely keletkezését, virágkorát és hanyatlását is annak köszönhetette, hogy kizárólag szórakoztatni kívánta közönségét, milyen szerepet játszott - a többi színházhoz is viszonyítva - a főváros kulturális életében. - BERCZELI KÁROLYNÉ

/A Zenemítár és a Térképtár értékes szerzeményeit 1977 folyamán ismertettük a Híradóban./

Bemutatkoznak a KMK osztályai

Az immár hagyományos találkozó-sorozatban 1978 január 20-án a Kapcsolatszervezési Osztály mutatkozott be. Mivel viszonylag új, sokak számára ismeretlen feladatu kollektíváról volt szó, elsősorban az érdekelte a jelenlévőket, mi is az új osztály funkciója, mivel foglalkoznak munkatársai.

A kérdéseket megelőzendő Pelejteí Tibor osztályvezető ismertette a kapcsolatszervezési munka jellegét és jelentőségét, feladatát a könyvtárnépszerűsítő tevékenység korszerűsítésében. Külföldi tapasztalatok és hazai igények tették szükségsszerűvé a magyar könyvtári p.r. /public relations/ tevékenység koordinálását. S ez az új osztály legfontosabb feladata: a korszerű propaganda és kapcsolatszervezési ismeretek könyvtári alkalmazásának vizsgálata és előmozdítása, az irodalom- és könyvtárpropaganda tartalmának kialakítása, a központi propaganda és kapcsolatszervezési szolgáltatások kezdeményezése.

Az osztály munkatársai a könyvtárügy társadalmi képmásának alakítása érdekében közvetlen kapcsolatot tartanak az érintett társadalmi és állami

szervekkel, a tömegkommunikációs intézményekkel. Ez utóbbi a korszerű könyvtári imago népszerűsítésének talán legfontosabb eszköze. Ezért az osztály évente kétszer megjelenteti a Sajtótémajavaslat c. füzetet, kiadja a Könyvtár és Művelődés c. tájékoztatót, amelyekben ellátja az érdekelt szervezet és személyeket a könyvtárügyre vonatkozó információkkal.

Pelejtei Tibor ezután beszámolt a Kapcsolatszervezési Osztály szerepéről az országos könyvtári propagandabizottság irányításában és az Eseménynaptár c. módszertani kiadvány szerkesztésében. Ez a két fórum ad ugyanis közvetlen lehetőséget a hálózatok könyvtári propagandamunkájának befolyásolására, szakmai irányítására.

Az új osztály feladata a KMK nemzetközi ügyeinek intézése, valamint a kiadványok gondozása is. Ez utóbbi két témakörben igen sok kérdést vetettek fel a bemutatkozó találkozó résztvevői, hallgatói. Sajnos, ez nemcsak a jelenlévők érdeklődését, "közéleti aktivitását" jelzi, de felhívja a figyelmet a belső tájékozódás hiányosságaira, az egyre gyakrabban tapasztalható beszűkülési, elidegenedési jelenségekre. A találkozó egyik legfontosabb tanulságaként vetődött fel tehát az ötlet: a Kapcsolatszervezési Osztály munkatársai testreszabott feladatként tervezzék és szervezzék meg a KMK korszerű belső információs rendszerét. Ez annál is inkább fontos, mert csak úgy lehet hatékony és célravezető a társadalmi közvéleményt befolyásoló propagandamunkánk, ha előbb megismerjük önmagunkat, számot vetünk gondjainkkal, feladatainkkal és lehetőségeinkkel.

Nota bene: ezt a célt szolgálja a Bemutatkozók... találkozó-sorozata is. Emellett azonban keresni kell a közvetlen párbeszéd formáit, a nem "osztálykorlátú" kollektívák kialakításának lehetőségeit.

S. BENEDEK ANDRÁS

Államvizsgára készülve...

Régen várt rendelet jelent meg 1977 őszén a Magyar Közlönyben. Az Oktatási Minisztérium a 2/1976./IX.14/ OM. számú rendeletével a középfokú könyvtárosi végzettséggel rendelkezők számára lehetővé tette a főiskolai államvizsga leteleltét.

Sokunkat érintett ez az intézkedés itt az OSZK-ban. Örömmel olvastuk a rendeletet, de az államvizsgára való alapos felkészülés gondot is jelentett számunkra.

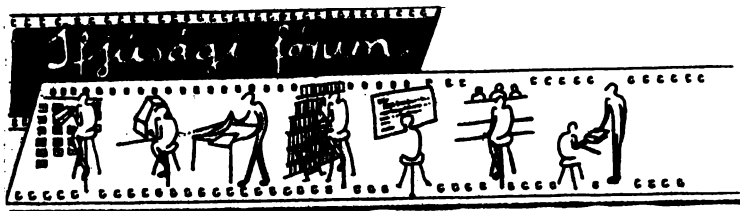
A KMK Oktatási Osztálya felismerte ezt, és segítségünkre sietett. Az államvizsga minden részletére kiterjedően kiadványt állított össze: Tájékoztató a 2/1976. /IX. 14./ OM. számú rendelet alapján szervezett tanárképző főiskolai könyvtáros államvizsgákhoz címmel. Ebben a kiadványban a jelentkezésre, a szakdolgozat témájára és bírálóra vonatkozó minden szükséges adat mellett a vizsgatételek címe, magyarázata és a tételekre vonatkozó irodalomjegyzék is szerepel. Az Oktatási Osztály ezen túlmenően a vizsgatételek sorrendjében

konzultációkat szervezett, amelyeken a téma legjobb ismerői adják elő egy-egy tétel anyagát összefoglalva. /Győri Erzsébet, Futala Tibor, Horváth Tibor, Szabó Sándor, Gerő Zsoltné, Bereczky Lászlóné stb. tartottak már előadásokat./ Az első konzultáció 1977. szeptember 19-én volt és azóta is minden második hét hétfőjén zsúfolásig megtelik a KMK előadóterme az érdeklődő hallgatókkal. Az előadások után lehetőség nyílik arra is, hogy a még nem teljesen világos részekre rákérdezzünk. Ezért e megbeszélések elsősorban azoknak hasznosak, akik úgy jönnek ide, hogy már előzőleg elolvasták a kiadott szakirodalmat, és így érdemben tudnak a téma egyes részeire kérdezni. Az utolsó konzultáció májusban lesz. Szeptembertől ismét indítanak egyéves tanfolyamot az államvizsgákra készülő hallgatók részére.

Az OSZK Mikrofilm Osztálya az államvizsga teljes szakirodalmát mikrolapra vette, és így ezzel nemcsak az OSZK dolgozóit segíti, hanem az ország valamennyi államvizsgára készülő hallgatóját is.

MELEGH ANTALNÉ

A KISZ-élet hírei

/1978 január - március/

Január 27-én az "ifjusági vitakör" első /és egyben utolsó/ rendezvényeként Kőhalmi Ferencsel, a Társadalmi Szemle munkatársával beszélgettünk az értelmiségi KISZ-szervezetek problémáiról, a közösségi élet lehetőségeiről.

Február 3-án Lencső László élménybeszámolót tartott Braziliáról.

Február 10-én általános műveltségi vetélkedőt tartottunk a klubban. /Elekes Péter győzött, a 2-3. helyet Kastaly Beáta és Freisinger Jenő szerezte meg./

Február 17-én közkívánatra megismételtük erdélyi élménybeszámolóinkat.

Február 24-én disco-program keretében Beatles-estet tartottunk.

Február 28-án taggyűlést tartottunk. A vezetőség nevében Nagy Zoltán tartott beszámolót az alapszervezet 1977/78-as mozgalmi évről. Az egyéni vállalások elbírálása nyomán 2 fő kizárására került sor. Majd megválasztottuk az új vezetőséget. Tagjai: Nagy Zoltán /titkár/, Farkas Ágnes /szervezőtitkár/, Inotai István /agitációs és propaganda felelős/, Rónay Éva /kultúros/, Jenei Anna /gazdasági felelős/.

Március 22-én tartottuk következő taggyűlésünket, melyen megvitattuk és elfogadtuk KISZ-szervezetünk 1978/79. mozgalmi évi akcióprogramját.

Új vezetőséget választottunk

Az OSZK KISZ-alapszervezete 1978. február 28-án gyűlt össze, hogy értékelje az elmúlt mozgalmi évben végzett munkát, ezen belül a KISZ-tagok személyes teljesítményét, s megválassza az új összetételű vezetőséget. A munkaidőben kezdődő taggyűlésen - hosszú idő óta először - csaknem valamennyi KISZ-tag megjelent.

A Jenei Anna elnöklétével lefolyt gyűlésen elsőként Nagy Zoltán megbízott KISZ-titkár tartotta meg beszámolóját /lásd külön!/. Ónódy Miklós az

MSZMP alapszervezet szervező titkára rámutatott a KISZ-tagság körében tapasztalható negatív jelenségekre /a munka egyenlőtlen eloszlására, a többség passzivitására/, és értékelte Farkas Ágnes megválasztott és Nagy Zoltán /Farkas Ágnes balesete után/ megbízott KISZ-titkár tevékenységét /az előbbit odaadó és lelkes munkájáért dicsérte, de megállapította, hogy nem mutatott kellő szervezőkészséget, s az adott helyzetben nem bizonyult elég "keménynek", az utóbbit pedig szívós, energikus, tapasztalt vezetőként jellemezte, de megemlítette, hogy néha túl körülményesen jár el/.

A többi hozzászóló közül Mándy Gábor, a leköszönő vezetőség agitációs-propaganda felelőse a bizalmik mulasztásával indokolta, hogy az előadók készséges segítése ellenére sem lehetett megindítani az egyetemi előkészítő tanfolyamot /a leginkább érdekeltekhez el sem jutott a felhívás/. Horváth Borbála javasolta, hogy a tájékoztatás megjavítása érdekében olyan faliújságfelelősöket bizzunk meg, akik önállóan érdeklődnek a "hírek" iránt. Belezny László óvott a válságjelenségek tüneti kezelésétől. Óvári Sándor az MSZMP alapszervezet titkára a tervezett ifjusági közvéleménykutatásról szólt, s ígéretet tett, hogy a pártszervezet mindent megtesz a közöny, a passzivitás okainak feltárására, a gátló tényezők elhárítására, illetve megfelelő ösztönzők kibontakoztatására.

A taggyűlés ezután a kiegészítésekkel együtt elfogadta a beszámolót. A következőkben a csoportok értékelésére került sor /ezeket a bizalmik helyett a vezetőség megbízott tagjai tartották/. Ennek során elvi kérdések is felvetődtek /a fogadkozásokot vagy az elmúlt évben kifejtett tényleges teljesítményt kell-e alapul venni; az új tagok felvételét nem kellene-e megszigorítani egy kb. fél éves "próbaidő" beiktatásával, amely alatt a jelölt részt venne a csoportmunkában, de nem kellene szavaznia, következésképp esetleges távolmaradásával sem gátolná a többiek határozathozatalát/. Az egyes személyek tagságának felfüggesztésére tett javaslatok felborzolták a különben ezuttal is igen "csendes többség" kedélyeit /többnyire elvetették a vezetőség előterjesztéseit, s úgy döntöttek, hogy a javaslatok által érintett tagok többsége maradjon a szervezetben/.

A taggyűlés úgy határozott, hogy az érdekvédelmi képviselőket főosztályonként a következők lássák el: az I. főosztályon Inotai István, a II-on Sopronyi János, a III-on Révay Rita, a IV-en Elekes Péter, a Gazdasági Igazgatóságon Jenei Anna, a Beruházási és Könyvtári Üzemi Igazgatóságon Nagy Zoltán, a KMK-ban pedig Mándy Gábor. /Rajtuk kívül az egyes osztályokon is működhetnek érdekvédelmi megbízottak./

Ezután került sor az új vezetőség megválasztására. A titkárra leadott szavazatok 23 : 8 arányban oszlottak meg Nagy Zoltán és Farkas Ágnes között. Ebben az évben öt tagu vezetőséget választottunk. A titkáron kívül vezetőségi tagok lettek: Farkas Ágnes /27 szavazattal/, Inotai István /23/, Jenei Anna /22/ és Rónay Éva /19/; rajtuk kívül a taggyűlésen jelölt Freisinger Jenő 15, Mikolai Ágnes 5 szavazatot kapott. A kerületi küldöttgyűlésre küldötteknek 27 szavazattal Nagy Zoltánt választottuk meg.

Ebben az évben egy szokatlan szavazásra is sor került: a taggyűlés Nagy Zoltán előterjesztése alapján állást foglalt amellett, hogy vezetőségen kívüli-

ként Horváth Borbála a klub-, Sopronyi János a sportügyek irányítója legyen, Mándy Gábor pedig az OSZK Hiradó ifjusági rovatát irányítsa.

Az új vezetőség a választások után megtartotta első vezetőségi ülését, amelyen megtörtént a munkaterületek elosztása. Farkas Ágnes lett a szervezőtitkár, Inotai István az agitációs-propaganda felelős, Rónay Éva a kulturális és egyben a társadalmi munkák irányítója, Jenei Anna a gazdasági felelős. Az érdekvédelmi tevékenységet továbbra is Nagy Zoltán fogja össze.

Még újabb fejlemény, hogy - figyelembe véve a KMK fiatalságának képviseleti igényét - a kerületi KISZ-bizottsággal egyetértésben Freisinger Jenő kooptálásával hat főre bővült a vezetőség /ezt a vezetőségi határozatot még a március 22-i, az OSZK Hiradó lapzárta után tartott taggyűlésnek kell jóváhagynia/; 6 kulturális feladatot kapott.

MÁNDY GÁBOR
336-597

Beszámoló az 1977/78-as mozgalmi évről[☞]

Az 1977/78-as mozgalmi év egy mondattal jellemezve Janus arcú volt. Miért?

Mert míg egy oldalról egy sor pozitívumot, az előző évekhez képest új kezdeményezést és eredményt tudunk felmutatni, addig - más megközelítésben - alapszervezetünkben az eddig is meglévő negatív tendenciák is markánsabban, veszélyesebben jelentkeztek. Nézzük meg egy kicsit részletesebben, mi is történt!

Az elmúlt évben lényegesen javult ifjuságunk intézményi támogatása. Az ifjusági klub folyamatosan működött, sokrétű és sokféle programot biztosított. Jelentős fejlődés következett be sportéletünkben, létrejött a sportkör, amelyen belül szakosztályok alakultak. Az ifjusági érdekvédelem sokoldalubbá és megalapozottabbá vált, kiépült az egész intézményt átfogó bázisa, képviselőit az OSZK legfelsőbb fórumain is elfogadják /a II. főosztályt szerencsére már csak kivételként említhetjük meg; itt az év során többször kellett más társadalmi szervezetek s az intézetvezetés segítségét kérnünk ahhoz, hogy az ifjuság pozícióit megerősíthessük/. Az érdekvédelmi adatlapok révén alapos képet kaptunk a 35 éven aluli dolgozók élet- és munkakörülményeiről, érdekvédelmi problémáiról. A tanulmányi szerződés szövegének módosításával

[☞] Talán meglepő, hogy ezévi KISZ-beszámolónk a szokottnál szókimondóbb, a hibákra is nyiltabban rámutat. Ugy véljük, hogy gondjaink megoldásához őszinteségre van szükségünk. Taggyűlésünk után hallottunk olyan véleményeket, hogy ugymond "nincs értelme" egy ilyen, nehézségekkel küszködő KISZ-szervezetet anyagilag támogatni. Reméljük, kevesen helyezkednek erre a kényelmes álláspontra, annál is inkább, mivel a fokozottabb figyelem /ami a pártszervezet részéről is megnyilvánult/, valamint a hatóságok támogatás szervezeti életünk megújulásának döntő tényezői.

/ A rovatvezető megjegyzése. /

kedvezőbb feltételeket sikerült teremteni a továbbtanuló fiatalok számára. Nagyobb gondot fordítottunk a KISZ-tagok tájékoztatására: tájékoztató röplapokat juttattunk el a KISZ-csoportokhoz, létrehoztuk a faliújságfelelősök hálózatát /bár ellenőrzésükre már nem maradt energiánk, ők pedig korántsem dolgoztak hibátlanul/. Az OSZK Híradó ebben az időszakban a KISZ lapjává is vált, nagyobb teret kaptunk, egyik vezetőségi tagunk aktívan részt vett a szerkesztőség munkájában.

Erősebbé és rendszeresebbé, szervezettebbé váltak kapcsolataink a többi tömegszervezettel. A pártalapszervezet vezetőségétől többször is alkalmat kaptunk, hogy gondjainkat feltárjuk. Több nagyon fontos kérdésben /tanulmányi szerződés módosítása, technikai eszközök vásárlása, anyagi támogatásunk növelése stb./ konkrét segítséget, hathatós támogatást kaptunk. Több közös akciót szerveztünk a szakszervezettel: társadalmimunka-akció az OSZK jubileum tiszteletére, a jól sikerült erdélyi kirándulás, stb. Az érdekvédelmi munkában, a bérrendezés során folyamatosan egyeztetettük álláspontunkat. Konkrét pénzügyi támogatást is kaptunk a sportkör támogatására.

És most nézzük a másik oldalt, a negatívumokat! Tagságunk passzivitása - összességében - egyre súlyosabb gondunkká vált. Nyilvántartásunk szerint alapszervezetünk hatvankilenc fős volt, de tevékenységeinkben csak 20-25 fő vett részt rendszeresen, effektív munkát pedig még kevesebben végeztek. Ha a KISZ-en kívüliek nem segítettek volna, vállalásainkból ennyit sem tudunk volna teljesíteni. Ez persze erkölcsi kérdés is, hiszen aki a többiektől kér /érdekvédelmet, klubprogramot, vonzóbb műsorokat, sportolási lehetőséget/, annak valamit adnia is kell - de most elsősorban nem az erkölcsi vonatkozás a fontos. A közös tevékenységektől való nagymérvű távolmaradás egyrészt minőségi probléma: az elzárkózási hajlamot, az individualizmust és közönyösösgöt /amely nálunk igen jelentős méreteket kezd ölteni, ifjúságunk egészét tekintve is/ legyőzve meg kellene tanulnunk együttműködni, közösségi életet élni, egymás értékeit észrevenni és magunkba építeni. Másrészt egy nagyon nyers technikai kérdéstről van szó: ha a bejegyzett KISZ-tagok több mint kétharmada nincs jelen - bármennyire jó képességűek, konstruktívak, áldozatkészek vagy politikailag szilárdak legyenek is a távolmaradók /bár többségük korántsem jellemezhető ilyen szavakkal/ -, taggyűlésünk határozatképtelen, munkánk megbénul, s attól kezdve nincs sem érdekvédelem, sem külföldi út, sem a vezetőség cseréje - mert egyszerűen a döntéseink nem érvényesek. Ezt azért emelem ki annyira, mert - a tények tanúsága szerint - sokan még mindig nem értik meg vagy nem érzik át a formai tényezők jelentőségét.

Ebben a mozgalmi évben is bebizonyosodott: a csoportbizalmik a szervezeti élet kulcsszereplői. Néhányan jól dolgoztak, de a többségüket /elsősorban Bali Juditot, Fajt Györgyit, Bodó Katalint/ nagy felelősség terheli a KISZ-munka rossz szerveződéséért. Ritka vendégek voltak a taggyűléseken is, és így természetes, hogy csoportjukat sem nagyon aktivizálhatták. Ez egyben arra is figyelmeztet, hogy a jövőben jobban meg kell fontolnunk a KISZ-csoport tagjainak, hogy kit biznak meg ezzel a felelősségteljes tisztséggel.

Miután általánosságban szóltunk eredményeinkről és gondjainkról, most munkánkat az egyéni teljesítmények szempontjából vizsgáljuk meg. Kezdjük az

önvizsgálatot a vezetőséggel.

Egy esztendővel ezelőtt vezetőségünk nagy lendülettel látott munkához. Év közben azonban több nehézséget kellett leküzdenünk, hogy akcióprogramunkat érdemben teljesíthessük.

Hadd kezdjem azzal, hogy beszámolómat is a megválasztott KISZ-titkár, Farkas Ágnes helyettesítése következtében olvasom fel én. Farkas Ágit - több aktív KISZ-tagunkkal együtt - egy autóbaleset miatt éppen a legfontosabb őszi-téli időszakban hónapok óta nélkülöznünk kell. Ezenkívül egy vezetőségi tagunk intenzív nyelvtanfolyam miatt nem tudott egész emberként dolgozni. Mint a tájékoztató röplapból már tudjátok, személyi gondjainkat úgy oldottuk meg, hogy Kastaly Beát kooptáltuk a vezetőségbe, s a gyermekgondozási szabadságáról éppen hogy visszatért Jenei Annát is megkértük egyes meghatározott vezetőségi feladatok ellátására. A titkári teendőket a vezetőség határozata alapján - Révay Rita segítségével - magam láttam el.

És most röviden az egyes vezetőségi tagok munkájáról. Révay Rita, szervezőtitkárunk, alapszervezetünk egyik legképzettebb, legtapasztaltabb tagja. Nagy tevékenységet fejtett ki a klubrendezvények előkészítésében és szervezésében.

Mándy Gábor, agitációs-propaganda felelősünk, szintén a régebbi, kiterjedt mozgalmi tapasztalatokkal rendelkező KISZ-tagok közül való. Nagy aktivitással, az elintézendő ügyek lényegére koncentrálva dolgozott. Szerkesztette a tájékoztató röplapokat, képviselt bennünket az OSZK Híradó szerkesztőségében. Sándor Éva betegségétől kezdődően a vezetőség megbízásából a KMK-s csoport tevékenységét irányította. Intenzív nyelvtanfolyama mellett feladatainak egy részét ellátta, munkájára a következő évben is nagymértékben számítottunk.

Rónay Éva társadalmimunka-felelős nagy lelkesedéssel szervezte meg a társadalmi munkákat és akciókat /pl. minden nehézség ellenére: a körteszedést/. Nem az ő hibája, hogy ezen a területen nem tudtunk minden kitűzött feladatunkat teljesíteni. A klubmunkában egész évben részt vett, programot is szervezett, a műsorokat hirdető kisplakátok jelentős részét ő készítette el. Fazekas Gáborné gyermekgondozási szabadságának kezdete óta KISZ-bizalmi feladatokat is ellátott. Fejlődőképes vezetőségi tagnak tartjuk.

Sopronyi Jánosnak köszönhető elsősorban sportéletünk fellendülése, a sportszakosztályok életképes csoportokká alakulása. Emellett főosztályán érdekképviselői megbízott is volt. Az e területen saját hibáján kívül ért kudarcoknak, valamint tanulmányi kötelezettségeinek tudható talán be, hogy a mozgalmi munka más területeihez nem nagyon járult hozzá. Ezzel együtt is a vezetőség egyik legaktívabb és legnagyobb teljesítményt nyújtó tagja volt.

Horváth Orsolya a gazdasági feladatokat látta el. Tanulmányi kötelezettségei miatt kevés időt fordított arra, hogy aktívan részt vállaljon a vezetőség döntéseiből és végrehajtásukból. A főépületben kialakult "bizalmi-hiányt" figyelembe véve célszerűnek tartjuk bizalmiként való megválasztását /a jelenlegi két alig működő KISZ-csoport összevonása mellett/.

Kastaly Bea, akit ősszel kértünk meg a vezetőségben való részvételre, sokrétű feladatokat látott el, és nagymértékben segítette vállalásaink tel-

jesítését: megszervezte a fiatalok részvételét a pártoktatásban, megszervezte és vezette az erdélyi kirándulást, kezdeményezője és társszervezője volt a társadalmimunka-akciónak, politikai vitakört szervezett, ezenkívül az OSZK Híradó mellett működő KISZ szerkesztő csoport legaktívabb tagja volt. Nagy szerepe van a KISZ és a szakszervezet tevékenységének összehangolásában.

Jenei Anna gyermekgondozási szabadságáról visszatérve a vezetőség megbízásából átvette a Múzeum utcai épületben működő OSZK-részlegek KISZ-csoportjának irányítását, s részt vett a vezetőség munkájában is.

Ami a KISZ-csoportok munkájának részletes értékelését illeti, az a bizalmiak, illetve a csoportvezetéssel megbízott vezetőségi tagok feladata. Összességében elmondhatjuk, hogy a Rosenberg házaspár utcai csoport végezte a legeredményesebb munkát. Szinte minden akcióban benne voltak, a társadalmi munka területén kiemelkedő teljesítményt nyújtottak. A Pollack Mihály téri csoport ünnepségek, kiállítások szervezésében vett részt, szerepet vállalt a klubmunkában is. Kivételként már megemlítettük magát a bizalmi. A KMK fiataljai elsősorban a belső, a csoporton belüli tevékenységben jeleskedtek. Több sikeres kirándulást, valamint egy klubdélutánt rendeztek. A Múzeum utcai másik KISZ-csoport munkája alig értékelhető. Az év közben bekövetkezett személycserék miatt /többben ugyanis kiléptek az OSZK-ból, vagy más osztályra kerültek/ a csoport gyakorlatilag megszűnt működni. A jövőben felvetődhet a két Múzeum utcai csoport egyesítése. Hasonló a helyzet a főépület két KISZ-csoportjával is. Kovács Adrienne távozása és Fajt Györgyi meglehetősen gyenge bizalmi munkája miatt a két csoport együttesen sem nyújtott nagy teljesítményt. Kivételként a sportmunkát kell megemlítenünk /mind a szervezésben, mind a sportolási lehetőségek kihasználásában ennek a csoportnak a tagjai játszották a vezetőszerepet/.

Az év végi értékelés fontos feladata az akcióprogram teljesítésének ellenőrzése, a számvetés. Vegyük sorra a főbb pontokat.

Politikai képzés

Politikai képzésünket ebben az évben is főleg a pártoktatás keretében oldottuk meg. A szervezés időben megtörtént. Ezuttal minden KISZ-tagtól a jelentkezést, vagy az elutasítás indokainak feltüntetését kértük. Tizenheten jelentkeztek, de a tényleges részvételt nem tudtuk ellenőrizni. Kiegészítésképpen három előadásból álló vitasorozatot terveztünk, ebből egy rendezvény zajlott le, s bár problematikája számunkra égetően fontos és aktuális volt, mégis nagyon kevesen jelentek meg, hogy elmondják véleményüket az értelmiségi KISZ-szervezetek elvi és gyakorlati kérdéséről. Tájékoztató rölapjainkról és az OSZK Híradóban végzett munkáról már volt szó. Említsük meg a szerkesztő csoport tagjainak nevét is: Balogh Judit, Beleznai László, Kastaly Bea, Nagy Zoltán, Neumayer Katalin, Révay Rita, Sándor Éva. A Híradóban sokan vállaltak cikkirást vagy adtak hiranyagot. Ezt a színvonalat és aktivitást a jövőben feltétlenül tartanunk kell.

Munkahelyi-szakmai feladatok

Az OSZK-ismereti körök nem kezdték meg működésüket, így az újonnan belépett fiatal munkatársainknak szervezett formában nem nyílt lehetőségük az alaposabb tájékozódásra. A KMK-s fiatalok kezdeményezéseként csak röviddel a mozgalmi év befejezése előtt kezdődött meg egy új akciósorozatunk: az OSZK egyes osztályainak meglátogatása. A KISZ és a szakszervezet látogatást szervezett a vári építkezések, valamint az OSZK jövőbeni otthonának megtekintésére. Óvári Sándor, a Várbizottság elnöke tartott alapos szakmai tájékoztatót. Szakmai szempontból is értékelhető az erdélyi kirándulás, amelynek keretében meglátogattuk a kolozsvári egyetemi és akadémiai könyvtárat, valamint a marosvásárhelyi Teleki Tékát. Akcióprogramunkban több részes írásos szakmai vetélkedő is szerepel, ezt személyi okokból későbbre kellett halasztanunk. A szocialista országokkal megkezdett levelezésünk még régebben abba maradt. Ebben az évben a cseh nemzeti könyvtár fiataljaival újra felvettük a kapcsolatot.

Társadalmi munka

Társadalmi munkánk gerincét a "Fiatalok a 175 éves Széchényi Könyvtárért" akció képezte. Itt is az arányok kérdése vetődik fel, hiszen a különböző csoportok tagjai nagyon eltérő mennyiségű munkát végeztek. Az akció ugyanakkor hozzásegített bennünket, hogy a már egyhanguvá vált portalanítások után érdemi segítséget is adjunk intézményünknek, s bár a meghirdetett akciókhoz, valamint lehetőségeinkhez képest keveset nyújtottunk, egészében véve magasabb színvonalú munkát végeztünk, mint a korábbi egy-két évben.

Érdekvédelem

Jelentős előrelépést tettünk az érdekvédelem területén. Terveinket megvalósítottuk, tevékenységünk szervezettebb, folyamatosabb, megalapozottabb lett. Külön kell beszélnünk az érdekvédelmi adatlapokról, amelyek betekintést engedtek a 35 éven aluliak szociális és munkahelyi viszonyaiba. Az adatok elemzése az új vezetőség kiemelt feladata kell legyen.

Kulturális munka

Az OSZK jubileuma kapcsán önálló kezdeményezésünk volt, hogy könyvtár-alapítónk emlékére az OSZK minden dolgozójához szép kivitelű emléklapot juttattunk el /Gy. Szabó Béla kolozsvári grafikusművész munkáját/. Klubműsorunk az alacsony látogatottság ellenére is gazdag és színvonalas volt. A klubvezető munkáját nagyban segítették: Horváth Borbála /aki később önálló klubvezetői megbízást is kapott/, továbbá Elekes Péter, Freisinger Jenő, Mikolai Ágnes és a rendszeressé váló disco-műsorok szervezői: Molnár János, Ruschel Csaba, Simon István. Latin szakkör működött. Egyetemi előkészítő tanfolyamokat - bár nagy szükség lenne rá, hiszen az OSZK dolgozók felvételi aránya a különböző egyetemeken és főiskolákon nem túlzottan magas - nem tudtuk megindítani.

Káderproblémáink

Akcióprogramunk a káderképzést úgy kívánta megoldani, hogy kibővített vezetőségi üléseken a bizalmiakkal a legfontosabb formai és tartalmi kérdéseket dolgoztuk volna fel. Sajnos, ismételt meghívásunknak a bizalmiak nem tettek eleget, illetve többen különböző okokból meg is szüntek bizalmiként működni.

Már a választások után tudtuk, hogy fontos feladatunk lesz a vezetői utánpótlás kinevelése. Igen sok törekvésünk mutatkozott ebbe az irányba /klubvezetőség, híradó-szerkesztő csoport, érdekvédelmi megbizottak, sportköri vezetőség/, változatlanul gondunk azonban a több szempontból /személyi tekintély, kezdeményező készség, közéleti elkötelezettség, vezetői képességek/ alkalmas vezetők felkutatása és képzése. Ugyancsak sok problémát okoz a tagság kedvezőtlen korösszetétele. A fiatalabbak kevésbé kapcsolódnak be a közös munkába.

Nem szabad azt sem figyelmen kívül hagyni, hogy hogyan itélik meg a KISZ-munkát és a társadalmi aktivitást az intézmény közvetlen munkahelyi vezetői. Ugy érezzük, hogy egyes helyeken nagyon alacsonyan tartják. Ha nem is kimondva, de gátolják a fiatalok munkáját, vagy legalábbis nem segítik elő, pedig ez nagyon rossz hatással van egész intézetünk ifjúságára.

Ugy véljük, hogy az ifjúsági tevékenységet két körben kellene megtervezni a jövőben: a szélesebb körben minden személyes vállalás nélkül nagy számú fiatal venne részt a közösségi, kulturális és sportélet változatos formáiban, míg egy szűkebb körben a KISZ-ben maradó "kemény mag" tevékenykedne, sokkal szigorubb tartalmi és formai mérce alapján, egyben a szélesebb kör szervezőjeként, motorjaként is. Ennek a taggyűlésnek a feladata, hogy kiválassza a vezetésre alkalmas, rátermettségüket, aktivitásukat már bizonyító fiatalokat, s ugyanakkor a korábbi éveknél sokkal kritikusabban és önkritikusabban ítélje meg minden egyes KISZ-tag múlt évi személyes hozzájárulását a sikerekhez - vagy éppen ellenkezőleg: ahhoz, hogy ilyen szükséghelyzetbe kerültünk.

Ugy érzem, alapszervezetünkben megvan a képesség a megújulásra.

Egy jövő évi akcióprogram kialakításánál alapvetően figyelembe kell vennünk, hogy mi értelmiségi KISZ-szervezet vagyunk, annak minden előnyével és hátrányával együtt. Programunkat és célkitűzéseinket úgy kell kialakítanunk, hogy az mind jobban közelítse a mindennapi munkafolyamatokat, ill. az intézmény jellegét. Mert nekünk olyat kell csinálnunk, amit más nem tud, csak mi tudunk elvégezni /irodalmi, történelmi profil/. E tekintetben sokkal nagyobb mértékben kell ösztönöznünk a fiatal diplomások szellemi energiáinak kibontakoztatását.

A vezetőség nevében elmondta: Nagy Zoltán megbizott KISZ-titkár.

Fiatal diplomásaink helyzetéről

Megkérdeztünk 19 fiatal diplomás OSZK-dolgozót /köztük hat KMK-ban dolgozó/ elfoglaltságukról, munkájukról, szakmai fejlődésükről, kutatási lehetőségeikről, megélhetésükről, lakáshelyzetükről. A megkérdezettek átlagéletkora 30 év volt, a felmérés névtelen, a személyi adatokat bizalmasan kezeljük.

Megtudtuk többek között, hogy a 19 munkatárs közül kutatással foglalkozik tizenöt, nem foglalkozik négy. A tizenöt kutató közül hatnak egész munkaköre kutató jellegű, kilencen csak a napi munkán túl, illetve kutatóidőben foglalkoznak témájukkal.

Kutatónapja van a 19-ből hatnak, hétnek nincs, hatnak a munkaköre kutató jellegű. A kutatónappal nem rendelkezők közül néhányan nem is igénylik /nyelvet tanul, nem érzi magát alkalmasnak a kutatómunkára, vagy egészen más jellegű - inkább művészeti - az érdeklődése/. Vannak azonban néhányan, akik igényelnék, de a jelenlegi elbírálás szerint nem kapnak. Egyik megkérdezett, úgy érezzük, nagyon is megoldatlan kérdésre tapintott rá, amikor arra a kérdésre, hogy foglalkozik-e kutatómunkával és van-e kutatónapja azt válaszolta, hogy "kutatónapot pedig nem kaptam, mivel ahhoz előbb produkálnom kellett volna valamit. Pedig produkáltam, csak éppen - a sors iróniájaként - könyvtárunkban a könyvtári tevékenység elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkozó munkát nem érdemesítik arra, hogy kutatónapot kapjon az, aki ilyen témában dolgozik. Nem érezném magam annyira hajszoltnak, ha bizonyos elméleti munkákra, amelyek az osztály és a könyvtár számára is fontosak, de amelyek már nem férnek a napi nyolc órába, kaphatnék munkaidőkedvezményt. Jó lenne, ha az osztályvezetőnek joga lenne arra, hogy akár meghatározott időre vagy meghatározott feladatra munkaidőkedvezményt adhatna az ezzel foglalkozó munkatársaknak" /hozzátesszük, hogy különösen ott, ahol normára dolgoznak/. /Egy OSZK-s dolgozó válasza/.

Érdeemes megemlíteni egy másik ugyancsak családos fiatal OSZK-dolgozó válaszát is: "szívesen foglalkoznék kutatással, el is kezdtem, és csináltam is néhány évig, de otthon családom és a háztartás miatt nem érek rá, munkahelyemen pedig munkám jellege miatt nem tehetem meg, hogy heti egy kutatónapot kérve, egy napi hivatali munkát kihagyjak, így a futószalag további állomásainak munkáját akadályozzam. Így hát abbahagytam, bár változatlanul érdeklődöm témám iránt."

Hat megkérdezett KMK-ban dolgozó fiatal diplomás munkaköre kutató jellegű, bár általában intézményileg kiszabott feladat. Legtöbb esetben szerencsésen közel esik azonban az egyéni érdeklődési-kutatási körhöz. Szinte minden válaszból kihangzott, hogy sok az egyszeri, gyorsan elvégzendő feladat, bár emellett teret adnak egyéni kezdeményezésnek is. Szerencsés helyzetben az állami /hivatali feladatok jól összehangolhatók az egyéni érdeklődéssel. Hiányolták néhányan, hogy az elméleti munkára kevés idő jut a lapzárták, ha-

táridők, gyorsan váltakozó intézményi munkák miatt.

Örvendetes, hogy a szakmai segítséget szinte minden megkérdezett elégnek, sőt maximálisnak tartja /a szakmai segítséget a napi munkára vagy könyvtári témájú kutatásra értve/, különösen jó véleménnyel voltak a KMK-sok, bár itt is hadd idézzünk egy elgondolkoztató választ: "Idekerülésem idején nagyon hiányoltam, hogy az idősebb, tapasztaltabb kollégák nem nyújtottak több segítséget a fiatal kutatóknak /önállóságra biztatva bennünket, mondván: elég teret adunk a kibontakozáshoz/. Most már természetesen megszoktam. Arra azonban most is szükségem lenne, hogy egyes fontosabb problémáimat másokkal is megbeszéljem. Ennek semmi elvi akadályja nincs, ugyanakkor eléggé tulspecializálódtunk, mindenki a saját kis témájának «szakértője» (hivatalból), így az eredményes diskurzusnak aránylag kis esélye van."

Intézményünk gondoskodik a továbbtanulásról, a szervezett továbbképzésről: a megkérdezettek közül csak egy jár marxista egyetemre, intenzív nyelvoktatásban többen is résztvesznek. Legtöbben nyelvet tanulnak. Az egyénileg tanulók közül tizenhárman nyelvet, egy zenét tanul. Hárman semmit sem tanulnak, igaz, hogy ők tanítanak, és így szabadidejükbe a más jellegű továbbtanulás nem fér bele.

A könyvtári szakirodalom olvasása terén elég jó a helyzet, még azok is olvassák - igaz, munkaidejükben, - akik nem ilyen témával foglalkoznak. Semmilyen könyvtári szakirodalmat nem olvasnak hárman.

Ami a lakáshelyzetet illeti, megoldottnak tekinti 14 fő, megoldatlan, és a jövőt tekintve is reménytelen ötnek a helyzete.

A tizennégy megoldott lakáshelyzetű fiatal közül hatan voltak, akiknek lakáskérdésük a közelmúltban rendeződött, vagy a legközelebbi jövőben fog megoldódni. Akik a közelmúltban /1-2 éven belül/ jutottak lakáshoz, átlagéletkoruk 33 év - egy kivételével mind családos-, férj, feleség rakta össze a pénzt. A lakáshoz szükségesek összegyűjtése minden energiájukat igénybe vette. A kereseti lehetőségek közül természetesen előnyben részesítették a szakmájukkal összefüggő munkát, de kisebb képzettséget igénylő munkát is elvállaltak, szakmai továbbfejlődésük rovására is.

Perspektivikusan is megoldatlan az albérletben lakók helyzete, /átlagéletkoruk 27 év/, ugyanilyen reménytelennek tűnik az u.n. zsufoltan lakók /átlagéletkoruk 29 év/ problémája /a megkérdezettnek és családjának nincs külön szobája. Mindkét csoportot megkérdeztük, gyűjtenek-e lakásra. Válaszaikból hadd idézzünk néhányat: "nem foglalkozom rendszeresen külön pénzkeresettel, mert fizetésem éppen a szűk megélhetéshez elég, és lakásra reménytelen lenne gyűjteni, inkább nyelvet tanulok szabadidőmben" /egyedülálló/. Egy másik, családos dolgozó panasza: "bár alacsony a fizetésünk, tanácsi és szövetkezeti lakáshoz mégsem vagyunk igényjogosultak, mert ahhoz "tul magas" fizetés-kategóriában vagyunk, így nincs semmi kilátásunk lakásra". Egy ugyan-csak családos fiatal dolgozó elmondta: "minden szabadidőmet munkámmal összefüggő pénzkeresésre fordítom, de csak a megélhetés érdekében, lakásra nem tudunk gyűjteni, nincs külön szobánk". Ugyanez a helyzet, de több gyermekes változatban: nincs külön szobánk, szülőknél lakunk, ha valami külön kereset van, az a megélhetéshez kell, félretenni sem tudunk semmit lakásra."

Természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy a felméréssel kialakult kép - még a "fiatal diplomások" kategóriájában - sem teljes. Mégis papírra-vetésük talán felhívja néhány jelenségre a figyelmet.

ECSEDY JUDIT
131-462

Ki mennyit ér?
Nyelvtanulásunkról

A közmondás szerint mindenki annyit ér, ahány nyelvet tud. Ez még inkább igaz napjainkban, hiszen kapcsolataink az ország határain túl egyre szélesebb körűek, és aki "haladni akar a korral", nem elégedhet meg pusztán anyanyelvének ismeretével.

Vannak olyan foglalkozások, amelyek a szó legszorosabb értelmében megkövetelik egy-egy idegen nyelv alapos ismeretét, aktív használatát. A könyvtárosi foglalkozás nem ilyen: itt a nyelvet "csak" érteni kell, a beszéd, a nyelvhasználat másodlagos /és tekintve természetesen ama kivételes szerencsével rendelkező munkatársainktól, akik a könyvtár megbízásából fordítanak vagy tolmácsolnak/. Mi a nyelvet nem "használjuk", de beszerzünk, címleirünk, katalogizálunk mindenféle idegen nyelvű anyagot - és aki ilyet még nem csinált, talán el sem tudja képzelni, hogy ehhez milyen sok ismeret, magasfoku nyelvi készség szükséges.

Érdemes-e megmaradni a nyelvtudásnak ezen a passzív szintjén? Nyilvánvaló, hogy nem. Ezt be is láttuk - és egyéni tapasztalatom szerint alig van már olyan ember a Széchényi Könyvtárban /főleg a fiatalok között/, aki nem tud, sőt nem is akar tudni a magyaron kívül más nyelvet. Tanulunk tehát - ki mikor és hol tud, milyen lehetőségekkel rendelkezik.

A legeredményesebb tanulási forma vitán felül a féléves intenzív nyelvtanfolyam. Ide természetesen csak azok járhatnak, akiket a szakvezetés javasol. Viszonylag kevés ilyen dolgozónk van, de ennek oka nem a szakvezetés rosszindulata. A tanfolyamon lévő dolgozó helyére ugyanis nem lehet szerződéses alkalmazottat felvenni, szemben a hosszú ideig betegállományban lévővel. A káderfejlesztési tervnek évekként előbb meg kell határoznia, hogy ki és mikor kerülhet intenzív tanfolyamra. Előfordul, hogy a káderfejlesztési tervet menet közben módosítani kell, de ez legfeljebb bizonyos személyeket érint, az arányokon számottevően nem változtat. A Széchényi Könyvtárban /a KMK-n kívül/ 1975-ben hat, 1976-ban öt, 1977-ben pedig nyolc munkatársat küldtek intenzív nyelvtanfolyamra, főleg nyugati nyelvekből. Az orosz nyelv iránti érdeklődés /és a kereslet is/ növekvőben van. 1977 tavaszától négyen kezdték meg tanulásukat.

A KMK-ban folyó munkák is megkövetelik az un. világnyelvek magasfoku ismeretét: innen 1975-ben és 1976-ban hat-hat, 1977-ben két dolgozót küldtek

intenzív nyelvtanfolyamra. Ez az arány jobb, mint a Széchényi Könyvtáré. A KMK-sok ugyancsak kivételes esetben kapnak nyelvpótlékot, viszont a fizetések általában magasabbak, mint az OSZK-ban.

Néhány éve a KISZ házi tanfolyamokat indított /néhány angolul, franciául, németül beszélő fiatal munkatársunk szervezésében és közreműködésével/ olyan dolgozók részére, akiknek nem volt más lehetőségük a nyelvtanulásra. Az eleinte élénk érdeklődés azonban mindinkább megcsappant, míg végül 1976 nyarán valamennyi ilyen jellegű tanfolyamunk érdektelenségbe fulladt. Érdekes kivétel az 1975 szeptemberében indult latin tanfolyam, amely ma is változatlan intenzitással működik Vásárhelyi Judit vezetésével - sőt 1977-ben Héltai János az érdeklődésre való tekintettel új, kezdő tanfolyamot is indított!

Sokan járnak vagy jártak az OSZK-n kívül szervezett nyelvtanfolyamokra. Ezek közül a legismertebbek a TIT tanfolyamai, a különböző külföldi kulturális intézmények /pl. az Institut Français, Csehszlovák Kultúra stb./ foglalkozásai, valamint az Idegennyelvi Továbbképző Intézet nyelvvizsgára előkészítő kurzusai. Egyéni nyelvtanulást magántanárnál - valószínűleg anyagi okok miatt - tudtommal nagyon kevesen folytatnak.

Meglátszik-e a dolgozóink fizetésén a nyelvtudás? Általában igen - noha a nyelvpótlék összege lényegesen alacsonyabb, mint a nem kulturális intézményekben, hiszen felsőfoku nyelvvizsga után az alapfizetés 10, középfok után pedig csak 5%-át kapjuk meg nyelvpótlékként, s ezt is csak bizonyos "várakozási idő" után /igaz, ez az idő a multhoz képest jelentősen lecsökkent./

A nyelvtudás ennél magasabb összegű honorálására nálunk csak kivételes esetben, különlegesen aktív nyelvhasználat esetében kerülhet sor, az u.n. "házi nyelvvizsga" letétele után. /Ez természetesen nem jelenti a diploma, ill. az állami nyelvvizsga felülbírálatát, mindössze annak ellenőrzését, hogy az illető dolgozó alkalmas-e az adott feladat ellátására./

A Széchényi Könyvtár 450, státusban lévő munkatársából 310 dolgozik könyvtárosi munkakörben. Közülük 107 fő részesül összesen 133 /92 felsőfoku és 41 középfoku/ nyelvpótlékban. /Egy dolgozó legfeljebb két nyelv után kaphat pótlékot./ 48 nyelvpótlék engedélyezésére az utóbbi négy év folyamán került sor.

Kiemelt nyelvpótlékot ad az OSZK minden olyan dolgozónak, aki nyelvvizsgát tesz valamely szomszédos nép /román, szerbhorvát, szlovák/ nyelvéből, mert ezen a téren súlyos hiány tapasztalható. Sajnos, ezekből a nyelvekből nem indul intenzív tanfolyam, de az intézet minden bizonnyal vállalná azok anyagi támogatását, akik a nyelvvizsga letételét kötelezően vállalják. Reméljük a helyzet a következő években javulni fog.

Tanulni tehát akkor is érdemes, ha a dolognak pusztán anyagi vonatkozásait vesszük figyelembe. Hát még, ha azzal is számot vetünk, hogy a nyelvtanulás és nyelvtudás egy sor, nem munkabérben kifejezett előnnyel is jár /szakmai tekintély, előmeneteli esélyek, külföldi kiküldetés, tanulmányut elnyerése, a látókör kiszélesedése/!

BALOGH JUDIT

131-462

Néhány szó a társadalmi munkáról

Az 1977-78-as mozgalmi évben sok és változatos munka kínálkozott. Az egyéni vállalások megtétele során sok KISZ-tag jelentkezett társadalmi munkára, a megvalósításban azonban már kisebb részvételt tapasztaltunk.

A márciusban elfogadott éves akcióprogramunkban - többek között - gyümölcsbetakarítást is hirdettünk. Az érdeklődés elég nagy volt ahhoz, hogy tárgyalni kezdjünk a Nagykovácsi Rozmaring TSZ vezetőségével. Husz embert kértek körteszedéshez. Nagynehezen sikerült is kiállítanunk egy tizenegy fős csapatot /mindössze nyolc KISZ-taggal - holott alapszervezetünk közel hetven főt számlál; a többiek egyéb érdeklődők voltak/. A hűvös, de gyönyörű napsütéses időben, azt hiszem, mind a tizenegy résztvevő igen jól érezte magát. A munkánkért befolyt - az elérhetőnél természetesen csekélyebb - összeget /550 Ft-ot/ kulturális és sportcélokra használtuk fel.

Az OSZK pinceklub takarításának kérdése - ami szintén szerepel az akcióprogramban - megoldódott. Március óta - egy előre elkészített lista alapján - az egyes KISZ-csoportok tagjai felváltva végzik a rendcsinálást /bár nem minden csoport teljesítette vállalt kötelezettségét/.

Könyvtárunk jubileuma alkalmából a szakszervezettel közösen társadalmi-munka-akciót hirdettünk meg. A közel huszféle programból mindenki tudásának és érdeklődésének megfelelő feladatot választhatott. Ezek közül a következő munkákban értünk el kisebb-nagyobb eredményeket:

- a szakszervezeti könyvtár újraindításának segítése /könyvrendezés, katalóguskartonok készítése/;
- a ritka első kiadású könyvek restaurálása;
- a periodikumok jegyzék alapján való kigyűjtése a Főlépéldány Központban;
- a Kisnyomtatványtárból kapott 2000 db exlibris kasirozása /KISZ-en kívüliek bevonásával/;
- a müncheni katalógus dobozainak javítása a Zeneműtárban /a Guszev utcai könyvkötészeti dolgozóinak munkájával/;
- az 1976-ban megjelent, az OSZK-ra és a KMK-ra vonatkozó cikkek, tanulmányok, könyvek összegyűjtése a KMK-ban. /A későbbiekben az OSZK Igazgatási Osztályára a Sajtófigyelő által beküldött, hasonló célú újságkivágatokra alapozva szemlét terveznek az OSZK Híradóban közzétenni./

Az említett munkákra összesen mintegy 230 órát fordítottak az OSZK és a KMK dolgozói, ebből a KISZ-tagokra kb 150 óra jutott /a klubtakarításokat nem számítva/. Ez az idő több, mint az éves átlag, de alatta marad annak, amit a jubileumi akciótól vártunk. Nagyon remélem, hogy a következő évben az eddiginél nagyobb érdeklődést tanúsítunk, s a hátralévő munkák elvégzése mellett újabbakra is futja majd erőnkől.

RÓNAY Éva társadalmimunka-felelős

318-776

"Ismerd meg az OSZK-t!"

Egy új akcióról

A KMK osztályainak bemutatkozása után az OSZK tevékenységének teljesebb megismerésére a KMK KISZ-szervezete új sorozatot indított "Ismerd meg az OSZK-t!" címmel. A sorozat célja, hogy az OSZK egyes osztályaira történő látogatások során tájékoztatást nyerjünk azok munkájáról, megismerjük munkatársait. Elsősorban a fiatal, újonnan belépett dolgozók figyelmét hívjuk fel e látogatások fontosságára /hiszen leginkább nekik szükséges megszerezni az "OSZK-ismeretet"/, de természetesen szívesen fogadunk minden érdeklődő fiatalot, KISZ-tagságától függetlenül.

Február 24-én, elsőként a Gyarapítási Osztályon tettünk látogatást, Wix Györgyné osztályvezetővel történt előzetes megbeszélésünk alapján. Wix Györgyné rövid tájékoztatója után Pál Ágnes a belföldi, Ecsedy Judit a külföldi csoport munkáját ismertette, majd Bálint Nagy Tünde, Pásztor Rezsóné és Ravasz Erzsébet segítségével a nyilvántartási csoport tevékenységébe nyertünk betekintést.

A látogatáson tíz főből kilenc a KMK-t képviselte /a Gyarapítási Osztály eleve legfeljebb 15 fő részvételére számított/. Reméljük, a következő alkalommal már több OSZK-s is velünk tart /akciónkat az egész intézményben hirdetjük/.

FEIMER ÁGNES
134-000, 260

Újra levelezünk

A KMK KISZ-csoportjában elhatároztuk, hogy folytatjuk a cseh nemzeti könyvtár /Státní knihovna České Socialistické Republiky/ ifjúsági szervezetével korábban megkezdett, de azóta félbeszakadt levelezést. A csoporton belül én vállaltam, hogy kapcsolatot tartok cseh barátainkkal, és időről időre beszámolókat KISZ-szervezetünk életéről.

Január elején kelt levelünkben újévi jókívánságaink mellett beszámoltunk az 1977. év fontosabb KISZ-eseményeiről, az OSZK jubileumáról, az erdélyi kirándulásról, és vázoltuk 1978-as terveinket. Javasoltuk, hogy ők is bízzák meg egyik társukat, aki a levelezést rendszeresen lebonyolítaná. Így sokkal eredményesebb kapcsolat alakulhat ki közöttünk.

Véletlen egybeesés, hogy Prágában is akkor gondoltak ránk, amikor a kapcsolatfelvétel eszünkbe jutott. Levelünkkel egyidőben ők is küldtek nekünk újévi üdvözlőlapot. Ez reményt ad arra, hogy a megkezdett levelezés tartós lesz.

RÁCZ ÁGNES
134-400, 269

KIADVÁNYAINK

Az Országos Széchényi Könyvtár Híradójának
története és repertórium. 1958-1974. Összeáll.:
Horváth Viktor. Bp. 1977. OSZK. 230 l. - 29 cm.

Mind az OSZK Híradó, mind az Országos Széchényi Könyvtár életének áttekintésében fontos esemény a Híradó repertóriumának megjelenése. Feladataink árjában, a sürgető tennivalók ellenálhatatlan sodrában bizony kevés idő jut az összegezésre, pedig az áttekintés, a perspektívák ismerete mind a szakmai közösség, mind az egyénileg cselekvő munkatárs számára biztonságosabbá teszi az előrelépést. Ebben nyújt segítséget az OSZK Híradó tizenhét évet felölelő repertórium.

A repertórium egyrészt szembesítés azzal, hogy mi is történt több mint másfél évtized alatt a könyvtár életében, másrészt számadás arról, hogyan milyen érzékenységgel, mennyire önálló szemlélettel tükrözte, milyen áttekintő képességgel kísérte figyelemmel a lap a könyvtár szakmai és emberi közösségében lejátszódó jelentősebb eseményeket.

Mivel könyvtárunk a nemzeti könyvtár, talán nem szerénytelenség részünkről, ha úgy érezzük, hogy ez a pozíció a repertóriumot a hazai könyvtárügy egésze szempontjából is érdeklődésre számítható kiadvány rangjára emeli.

Nem éréktelen számunkra, hogy a repertórium összeállítását az készítette el, aki személyesen is végigkísérte a Híradó életének repertorizált másfél évtizedét, s így a Híradó belső történetét mindenkinél jobban ismeri. A szerkesztés kialakításával, a bevezető, értékes történeti adatok rögzítésével, az utókor tájékozódását elősegítő annotációival hiteles tanuként rögzítette az egykori törekvéseket, visszhangjukat, megvalósulásukat, a majdan kívülálló értékelő szem számára. Egy olyan szem rendszerező és feltáró munkája ez, aki rendkívüli szeretettel és odaadással tette magáévá a köz ügyét, a könyvtári közösség informálását, összetartását és alakítását, s ezzel segítette kialakítani és megvalósítani a Híradó értékes profilját.

A Híradó mindenkor törekedett lépést tartani a könyvtár életének eseményeivel, de nem a hivatalos tájékoztatás, hanem a véleményalkotás és véleményformálás igényével. Az értékelő utókor számára a hivatalos jelentésekből kialakítható kép ezekkel a véleményekkel válik majd teljessé. A problémák vizsgálatában pedig rendkívül fontos segédeszköz, amelyet a repertórium tudatosan is vállalt és megvalósítására törekedett:

"A könyvtár tanácsadó testületeinek /kollégium, vezetői tanács, és főosztályvezetői értekezletek/ téziseit nem külön csoportként, hanem az üléseken tárgyalt kérdések szerinti bontásban szerepeltettük. Ezeknek egy részét /miután a Híradó annak idején a napirenden szereplő kérdéseket nem mindig részletezte/ csak hír formájában közölhettük. Ennek pótlására zárójelben feltüntettük az ülés pontos időpontját ami a repertórium használója részére lehetővé teheti a könyvtár központi irattárában való utána keresést, ahol ezeknek az üléseknek az iratanyaga megtalálható." /18.1./ - írja a bevezető.

A repertórium törzsét a tematikusan csoportosított cikkanyag cimleírásai teszik nyolc fejezetre tagolva.

1. Az OSZK multja és jelene /4 lap terjedelemben/
2. A könyvtár irányítása /20 lap terjedelemben/
3. A könyvtár működése /46 lap terjedelemben/
4. Országos szolgáltatások /17 lap terjedelemben/
5. A Könyvtártudományi és Módszertani Központ /5 lap terjedelemben/
6. Az OSZK külső kapcsolatai /21 lap terjedelemben/
7. Közösségi élet az OSZK-ban /22 lap terjedelemben/
8. Az új nemzeti könyvtár /18 lap terjedelemben/

Az anyag mint a könyvtár életének bibliográfiája is igen izgalmas olvasmány. Örvendetes, hogy a legterjedelmesebb rész "A könyvtár működése" című fejezet, amely az egyes osztályok, táruk, gyűjtemények kiemelkedő problémáit mutatja be történeti fejlődésükben, gyűrűző visszhangjokkal vagy visszhangtalanságukkal együtt. Nem lenne érdektelen egy-egy ilyen probléma történetének összegezése a mai Híradó olvasói számára.

A tematikus tagolást jól kezelhető szerzői és tárgymutató egészíti ki. Függelékei munkatársaink számbavételében nyújtanak segítséget.

A kiadvány kellemes, áttekinthető tipográfiája méltó a tartalomhoz.

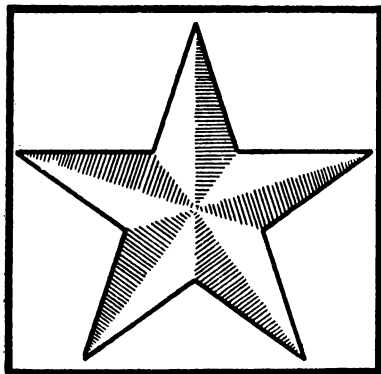
A mai repertórium a szerkesztőbizottság számára is rendkívül tanulságos, hiszen meggyőző bizonyítéka annak, milyen fontos szerepet tölt be a Híradó, s milyen fontos törekvés az, hogy minél többet rögzítsünk életünkről, magunkról és munkánkról.

A repertórium jó példája annak, hogyan válik egy szerény kezdeményezés maradandó értéké.

KOVÁCS ILONA

KÖNYVTÁRUNK ÉLETERŐL

A PÁRTSZERVEZET ÉLETERŐL

Az OSZK MSZMP alapszervezete 1978. március 13-án megtartott taggyűlésének napirendjén két fontos téma szerepelt: 1./ az 1977. évben végzett munka felmérése és értékelése, 2./ az 1978. I.félév tennivalóinak meghatározása.

Beszámoló az 1977. évi munkáról

1. A pártszervezet funkciója az adott körülmények között kettős: vezetőszerp /élcsapat/ és kontroll. A két, részben egymásnak ellent is mondó feladatot egyszerre és azonos mértékű felelősségérzettel kell ellátnunk.

"...a gyakorlati materialista, azaz a kommunista számára arról van szó, hogy a fennálló világot forradalmasítsa, a készentalált dolgokat gyakorlatilag megtámadja és megváltoztassa." /Marx-Engels: Német ideológia.

MEM 3. kötet Bp. 1960. 26. 1./

"A pártellenőrzésnek át kell fognia az egész társadalmi tevékenységet: ki kell terjednie a gazdasági, az állami, a tudományos, a kulturális élet minden területére. A pártellenőrzés célja nem egyszerűen a hibák felfedése és a felelősök megbüntetése. Ez is: azonban a pártellenőrzés lényege a határozatok végrehajtásának segítése, az adott terület helyzetének felmérése, megfelelő javaslatok kidolgozása, a végrehajtás javítása, a jó tapasztalatok általánosítása." /XI. Kongresszus, 109. l./ A fenti idézeteket mottóul választottuk, mert nem csupán időrendben szeretnénk számot adni a végzett munkáról, hanem bizonyos törekvéseket, kezdeményezéseket jelentősebbnek, kiemelendőnek tartunk. Egy percre sem becsüljük le a mindennapok "szürke robotját", a párttagok hozzájárulását az intézmény hagyományos, rutinszerű hivatali feladatainak teljesítéséhez, de az eddigieknél nagyobb nyomatékmal kívánunk szólni a pártszervezet - a vezetőség és a taggyűlés - korrigáló, ellenőrző, megújító szándéku erőfeszítéseiről, munkájáról.

Hogyan valósulnak meg ezek a funkciók alapszervezetünk munkájában?

2. Az általános helyzet jellemzése: némi élénkülés, politikusabbá válás tapasztalható a tagkönyvesítés beszélgetések nyomán kialakult program alapján. A taggyűléseken a megjelenés elfogadható, az aktivitás már kevésbé. Mindig ugyanazok szólnak. A vezetőségnek nem sikerült még a tagság aktivizálásának legjobb formáit megtalálni. A 150 főt befogadó díszteremben talán kipróbálható a 30-40 párttag ülésrendjének megváltoztatása is /pl. félkör alakítása a nagy asztal körül, hogy ne szakadjon a terem két pólusra, hogy a feladatok, a tennivalók közösségi jellege így is demonstrálódjék.
3. A vezetőszeretből következő feladatok
Évfordulók, ünnepek megszervezése, kitüntetések, kinevezések, ösztönzők véleményezése, odaitélése - nem részletezzük, mert alapvetően sikeresnek minősíthetjük, de nem problémátlan! Általában szükséges lenne a döntések jobb előkészítése, pl. nyilvántartás a kitüntetettekről és a jelekről is.
4. A "segítőkéssz kontroll" funkciók, melyek alapvető célja a közéleti aktivitás erősítése, a demokratizmus továbbfejlesztése.
- 4.1. A sikeresnek mondható akciók
- 4.1.1. A pártépítés, fiatalítás
4 új tagot /3 fiatal/ vettünk fel 1977-ben: Jenei Anna, Mándy Gábor, Somogyi Pálné, Zircz Péter.
Emlékeztetőül: 1976-ban mindössze egy tagfelvétel történt! 1978-ban 7 fő vár felvételre /5 fiatal/. "Sok a várakozási idő!" - hangzik gyakran a jogos szemrehányás. A felvételi kérelmek elbírálása és a hivatalos ügyintézés nem csupán a pártvezetőségen mulik.
- 4.1.2. A szakszervezeti munkahelyi bizottságok tevékenységének kibontakoztatása, a szakszervezetben dolgozó kommunisták munkája. 1977-ben végre fokozatosan beindult a munkahelyi bizottságok gyakorlati tevékenysége, határozott előrelépés tapasztalható 1976-hoz képest.
- 4.1.3. Aktívan részt vettünk a béremelés szempontjainak, a végrehajtás hogyanjában kimunkálásában. Ez a kérdés az utolsó taggyűlés témája volt, s mind az előadó, mind a tagság pozitív értékelést alakított ki.
- 4.1.4. A KISZ-szervezet munkájának segítése, támogatása. Rendkívül aktív vezetőség működik évek óta - jóval passzívabb a tagság. A taglétszám csökkenő tendenciát mutat. Ebben az évben két párttag is résztvesz a vezetésben /Jenei Anna, Inotai István/, idén ismét szűkebb körű lett a tagság, remélhetőleg azonban növekszik aktivitásuk. 3 éven át Farkas Ágnes rendkívül tevékeny volt titkárként, 1977-ben Mándy Gábor nagyon sokat dolgozott a vezetésben. Sikerült talán a pártvezetőség közreműködése, állásfoglalása nyomán is a tanulmányi szerződés szövegének módosítása, valamint jelentős anyagi támogatást szerezni kirándulásához, sportoláshoz, klubhoz, de a lakásépítési kölcsön jelentős része még mindig felhasználatlan marad a merev feltételrendszer miatt. /Ez utóbbi okai "házon kívül" keresendők./

- 4.15. A pártvezetőség különböző oktatási formákat szervezett 1977-ben is.
- Vezető közéleti személyiségek előadásorozata
/Puja Frigyes - Pozsgay Imre - Nyers Rezső - Köpeczi Béla/
Kevés a kérdés, talán Pozsgay előadása tekinthető modellnek: konkrét kérdések - őszinte, töprendő válaszadás.
 - Jóboru Magda kulturális kérdésekről,
 - Vadász Ferencné a külpolitikáról,
 - Nagy Attila pedig az életmód problémáiról vezet szemináriumot. A fentiek részletes értékelése most még nem lehetséges, de az eddigi tapasztalatok talán biztatónak mondhatók.
- 4.16. A raktári és az olvasószolgálati osztály közötti munkaszervezési vitát kibővített pártvezetőségi ülésen tárgyaltuk meg. /Óhatatlanul felmerül azonban két kérdés: miért kellett ennek az ügynek a pártvezetőség elé kerülnie, amikor 15 éves írásbeli határozatok vannak a probléma megoldására vonatkozóan? Valóban megoldódott-e a vita, megszületett-e a megnyugtató megoldás?/
- 4.2. Csak részben sikeres akciók
- 4.21. A vezetőség önkritikája kívánkozik az első helyre.
A vezetők beszámoltatása akadozik. Pl. a II. főosztály vezetőjének beszámoltatása 3 évig huzódott. Több terület vezetője 1975 óta még egyszer sem számolt be. 1977-ben a KMK munkáját sem értékeltük részletesen. Ezen a téren a bátortalanság, az erélytelenség, a határozatlanság jelei tapasztalhatók. Javasoljuk, hogy időnként a vezetők a taggyűlés előtt tartsák meg beszámolójukat.
- 4.22. Az intézményvezetés és a szakszervezeti tisztségviselők viszonya.
A munkahelyi bizottságok még nem mindenütt egyenrangú partnerei az állami vezetésnek, az SZB titkár és az intézményvezetés együttműködése sem mindig zavartalan. Határozottan javuló tendencia érzékelhető ezen a téren az elmúlt években, de ennek folytatására van szükség. A pártvezetőség a vezetés demokratizmusának fokmérőjét látja abban, ahogyan a szakszervezet tisztségviselői feladataikat elláthatják, jogukat gyakorolhatják.
- 4.23. Az OSZK káderhelyzete nem kielégítő. Az intézmény történetében először elkészültek a káderfejlesztési tervek, kellő mértékben bontottak, s ebben talán a pártvezetőség ismételt türelmetlenségének is lehet némi szerepe.
Az offenzív gyakorlati káderpolitika megvalósítása azonban még várat magára. Pl. a káderfejlesztési tervek és a tényleges továbbtanulási szándékok egyeztetése még nem vált gyakorlattá.
- 4.24. A közművelődési párthatározatok nyomán adódó feladatok végrehajtása nem halad kielégítő ütemben. Nem sikerült a 175 éves évfordulót elég jól felhasználni. Rádió- és tv-interjú ugyan készült - a kezdeményezés nem tőlünk származik -, de nem készült kiadvány a nagyközönség számára, tudományos ülészakot sem szerveztek.
A nemzeti könyvtár nem került az érdeklődés középpontjába, pedig ennek szimbolikus jelentősége lehetett volna, az OSZK ugyanis a közön-

- ség előtt gyakran "A KÖNYVTÁR"-ként jelenik meg. Talán a Tudományos és Közművelődési Bizottság további munkájától várható további előrelépés. Jelenleg tárgyalások folynak az OSZK-ban található értékek fakszimile-kiadásáról egy sorozat keretében a Corvinánál. Nagyon fontos vállalkozás ez, melynek közművelődési jelentősége alig felmérhető.
- 4.25. Az OSZK Híradó a vizsgálat, majd a határozatok, a szerkesztőbizottság kibővítése után sem frissült fel kellő mértékben. Még mindig nem eléggé informatív, nem elég élő, hiányoznak az aktuális szakmai és közéleti viták, tájékoztatók, pl. a MNB gépesítése, a vári építkezés helyzete stb. Juniában vezetőségi vagy taggyűlési téma lesz a Híradó helyzete.
- 4.26. A kutatómunka helyzete az OSZK-ban egy kibővített vezetőségi ülés napirendjén szerepelt. Gyors változásokra nem számíthatunk, de már a feltárás, az értékelés szakaszában is kiderült, hogy az intézményvezetés fontosabbnak tartja az eddigi gyakorlat és a kétségtelenül meglévő eredmények védelmét, mint a változtatás, a megújítás szándékát. A nem könyvtári, történeti témák részaránya az utóbbi 5-6 évben folyamatosan növekvő tendenciát mutat, s ezt a pártvezetőség a nemzeti könyvtár feladatainak egészét tekintve nyugtalanítóan tartja. Javasoljuk, hogy ez a téma kerüljön még ebben az évben taggyűlés elé!
5. Feladataink:
- 5.1. Feltétlenül szükséges a kontrollfunkció, azaz a demokratizmus erősítése, a taggyűlés szerepének növelése, az SZB fokozott bevonása a döntések, határozatok előkészítésébe. Csak ez adhat igazi értelmet, jelentőséget a párt helyi tevékenységének. Nem határozatokat akarunk csupán hallgatni, nem passzív befogadók, nem irányított hivatalnokok akarunk lenni, hanem környezetünk ujitó szándéku alakításában kívánunk tevékenyen résztvenni. Csak ilyen úton tehetjük vonzóvá szervezetünket, csak így kaphat értelmet az "élcsapat" frázisa.
- 5.2. A fentiek megvalósítása érdekében elengedhetetlenül szükséges a pártvezetőség és a tagság minden eddiginél élénkebb eszmecseréje és fokozottabb együttműködése.

A vezetőség véleményét összegezte Nagy Attila.

*

A beszámolót élénk vita követte, majd végül a tagság egy ellenszavazattal jóváhagyta.

Az alapszervezet munkaterve

1978. III.-VIII. hónap

I. A vezetőségi ülések témái

Március

1. Beszámoló a pártszervezet éves munkájáról
2. A pártszervezet 1978. I. félévi munkaterve

Április

1. Előterjesztés az OSZK-ban dolgozó fiatalok eszmei-politikai helyzetéről
2. A nyugdíjasokkal való foglalkozás kérdései

Május

1. A szocialista munkaerkölcs alakulása az OSZK-ban
2. A társadalmi tulajdon védelme az OSZK-ban

Június

1. Az alapszervezet munkastilusa, a pártalapszervezet gyakorlati munkája
2. Az OSZK Híradó munkája

Július

1. A kutatómunka helyzete és problémái az OSZK-ban
2. Az alapszervezet 1978. IX.-1979. II. közötti időszakra terjedő munkaterve

Augusztus

1. Az 1977/78-as oktatási évad eredményeinek összegezése
2. A pártépítés helyzete

II. A taggyűlések témái

Március

Beszámoló a pártalapszervezet 1977. évi tevékenységéről és a pártszervezet következő félévi munkatervének megvitatása

Április

Az OSZK főigazgatójának beszámolója az intézmény 1977. évi munkájáról és az 1978. évi munkatervben szereplő főbb feladatokról

Május

Előterjesztés az OSZK-ban dolgozó fiatalok eszmei-politikai helyzetéről, a közöttük végzendő nevelő munka megjavításáról

Junius

A társadalmi tulajdon védelme az OSZK-ban

A szocialista munkaerkölcs alakulása az OSZK-ban

Julius

Az alapszervezet munkastilusa, a pártalapszervezet gyakorlati munkája

III. Pártnapok - elméleti konferenciák

Március

A KB tudománypolitikai határozatának végrehajtása, s az eddigi tapasztalatok /Előadó: Köpeczi Béla/

Április

Az ideológiai munka időszerű kérdései. /Előadó: Aczél György/

Május

A KB közművelődési határozatának végrehajtása, s az eddigi tapasztalatok /Előadó: Boros Sándor/

SZAKSZERVEZETI HIREK

Az OSZK Szakszervezeti Tanácsa 1978. március 13-án ült össze, hogy meghallgassa az SZB beszámolóját az 1977. évi munkaterv teljesítéséről és megvitassa az 1978. évi munkatervét. A Tanács 63 tagja közül jelen volt 44 fő, 4 tag igazoltan, 19 igazolatlanul maradt távol, a Tanács tehát határozatképes volt. Dr. Ferenczy Endréné SZB elnök megnyitója után Csoboth Attila titkár terjesztette elő az SZB, Pintér Antalné pedig a számvizsgáló bizottság beszámolóját.

Beszámoló az OSZK szakszervezetének 1977.évi munkájáról

A beszámoló elejére kívánkozik a múlt évi bérrendezéssel kapcsolatos örvendetes és felelősségteljes munkánk. Az intézmény párt-, állami és KISZ-vezetőivel közel egy hónapot töltöttünk a több mint 18%-os keret lehető igazságos és arányos elosztásán. A munkába, természetesen, bekapcsolódtak a munkahelyi bizottságok és a bizalmiak is. Tevékenységük, közös tevékenységünk eredménye - erről többhelyütt irtunk és beszéltünk már, itt csak megismételhetem: a munkahelyi demokrácia bizonyítéka, legalábbis példamutató megnyilvánulása.

Az 1977. év kiemelt feladatai közül:

Alapos késéssel, november végére, elkészült alapszervezeti munkánk hatásköri szabályzattervezete. A tisztségviselők jogait és kötelességeit, a szakszervezeti tevékenység különböző fórumait és munkakapcsolatait felsoroló tervezetet jelenleg az SZB tagjai tanulmányozzák, a továbbiakban megvitatjuk a szakszervezeti tanács, a munkahelyi bizottságok és a bizalmi testület tagjaival, kikérjük az intézményi párt- és állami vezetés véleményét.

Megszerveztük és lebonyolítottuk a szakszervezeti tisztségviselők /munkahelyi bizottsági tagok, bizalmiak/ továbbképzését. Ugyancsak késve, május végére jelent meg - az SZB közreműködésével - az intézmény jutalmazási és törzsgárda-szabályzata. Az OSZK Híradóban is publikált szabályzat jelentős segítséget, világos alapot nyújt tisztségviselőink ilyen irányú tevékenységéhez, a munkahelyi közérzet javításához.

Sajnos 1977-ben sem került sor - elsősorban a Gazdasági Igazgatóság helyettes vezetőjének távozása miatt - az OSZK Munkavédelmi Szabályzatának kiadására. Pedig az alapszerv munkavédelmi felelőse - korábban Rosta Lajosné, majd a rezortját átvevő Farkas Ottó - az SZB kiegészítő, módosító javaslatának birtokában készen állott, illetve készen áll a közös munkára. A gazdasági igazgatótól ígéretet kaptunk, hogy a március végén hozzáláthatunk a szövegezéshez. Ez az anyag, az intézmény erre az esztendőre remélt ideiglenes működési és szervezeti szabályzatához csatolva, feltételezhetően hozzásegít bennünket jó néhány - a dolgozók zömét vagy egészét érintő - problémánk megoldásához.

Ami a közművelődési törvény által meghatározott és reánk háruló feladatokat illeti, hadd utaljak itt pártszervezetünk ezzel kapcsolatos /és az OSZK Híradó 1976.1-3.számában megjelent/ állásfoglalására. "A Széchényi Könyvtár közművelődési funkcióit a könyvtárak országos munkamegosztásának szempontjából kell vizsgálni... tevékenységét három irányból kell fejleszteni: ...a saját, nemzeti könyvtári feladatainak minél jobb betöltését kell szorgalmazni, fejleszteni kell a központi szolgáltatásokat,..." végül, de nem utoljára elő kell segíteni saját dolgozóinak továbbképzését, önművelését. Ez utóbbira érdemes bővebben is kitérni, mert a beszámoló következő pontját is érinti.

A szakmai és a politikai képzés, továbbképzés - az intézmény által kellőképpen felhasznált - alkalmi mellett szaporítani kellene a szakmai továbbfejlődés, a szélesebb szakmai horizont megteremtésének ún. házi lehetőségeit /az OSZK-ismereti körök élővé tétele mellett, az osztályok, főosztályok közötti cseregyerek-akciókra gondolunk itt, meg arra, hogy meg kellene találni a szorosán vett önképzés igazán hatásos formáját, pl. napon-ta egy-egy órát biztosítani a szakajólvasásához, az általános műveltség szintentartásához, illetve gyarapításához/.

Ez a program csak hosszú távon, világos, egyértelmű program alapján valósítható meg, csakugy, mint a következő: az értelmiség helyzetével és feladataival foglalkozó SZOT határozat alapszervezeti sajátosságainak ki-munkálása.

Az ebbe a feladatkörbe is tartozó szakmai munkáról, képzésről és to-

vábbképzésről már az előző pontban tettem említést.

A feladatkör második része: az élet- és munkakörülmények, a bérhelyzet vizsgálata, illetve javítása, ismét csak és természetesen közös munkát feltételez az intézet párt- és állami vezetésével, KISZ-szervezetével. Alapvető feladatunk a jó és tiszta munkahelyi légkör, a munkahelyi demokrácia, az aktív és kritikus magatartás feltételeinek megteremtése, illetve továbbfejlesztése. Különös figyelmet kell szentelnünk ebből a szempontból a pályakezdő fiatalok és a nők helyzetére, problémáira. A munka zöme, a bérhelyzet javulásával, most már intézményen belül jelentkezik.

Az elmúlt esztendő egyik kiemelt feladata volt a nyugdíjasokkal való kapcsolattartás kiépítése, megszilárdítása. E tekintetben két területen történt előrelépés. Nyugdíjasaink nagyobb számban veszik, vehetik igénybe a szakszervezeti és munkaadói segélyeket, valamint az üdülési lehetőségeket. Sikerült megszerveznünk, november folyamán, a találkozás lehetőségét, a nyugdíjas délutánt /másorral, vendégséggel, jó szóval/. Legalább ezt a nivót kell tartanunk a jövőben is.

November derekán megnyílt a szakszervezeti könyvtár. A működtetéshez heti 12 órában foglalkoztatott könyvtáros beállítását, mintegy 14 polcfolyóméter kapacitásbővítést tett lehetővé az intézmény vezetősége. Az állomány selejtezését, nyilvántartásainak rendezését nem kis mértékben segítették a KISZ és a szakszervezet aktivistái. Tevékenységükért ebből az alkalomból is szeretnénk köszönetet mondani. A közel 4000 kötetes könyvtár, elsősorban kurrens kiadványokra támaszkodva heti két alkalommal kölcsönöz a ma még nem túl népes olvasótábornak /1978. január 31-ig 55 beiratkozott olvasó!/?.

Az állami és társadalmi ünnepek sorából kiemelem november 7-e együttes megünneplését, könyvtárunk alapításának 175. évfordulóját, valamint a sikeres télapó ünnepélyt. A nemzetközi nőnapot, mint tudják, néhány éve szerényebb keretek között, az arra rászorulóknak segélyezésével tesszük emlékeztessé.

A folyamatos munkák közül a szakszervezeti jogok gyakorlását itt csak néhány adattal szeretném illusztrálni. Részt veszünk a Vezetői Tanács munkájában. Érdekvédelmi ügyekben /bérrendezés, bérkorrekció, jutalmazás/ érvényesül a szakszervezeti tisztségviselők /bizalmiak, osztálybizottságok, SZB /szava. Az alapszervezet képviselteti magát az ifjúsági bizottságban, az intézmény sportéletében. /Az év végén alakult meg a könyvtár sportköre, amelynek tagja az SZB kulturális-és sportfelelőse és az SZB titkára is./ Figyelemmel kísérjük a nyelvpótlék-bizottság munkáját, a Munkaügyi Döntőbizottság tevékenységét. Ez utóbbihoz annyit, hogy a közművelődési dolgozók bérrendezéséről szóló 1977.évi rendelet végrehajtása során hat dolgozó élt panasszal besorolása miatt. A Döntőbizottság 3 esetben elutasította a panaszt, 2 izben egészében, egy esetben részben helyt adott a panasznak. A Döntőbizottság határozata ellen egy munkatársunk fordult keresettel a Fővárosi Munkaügyi Birósághoz, amely helyben hagyta a Döntőbizottság elsőfokon hozott határozatát. Itt megismételném a korábban elmondottakat: sokat várunk az intézmény közeli jövőben megjelenő működési és szervezeti szabályától, valamint a - re-

méljük, még ez évben érvénybe lépő - saját hatásköri szabályzatunktól.

Ami munkánk formai oldalát illeti: az SZB minimálisan havonta, illetve alkalmasint sűrűbben ülésezik, tüzi ki, és vitatja meg az aktuális teendőket. Az ülések mintegy felét, a jobb és gyorsabb tájékozódás-tájékoztatás végett, az osztálybizottsági titkárok bevonásával tartottuk. A bizalmiak tanácskozására kétszer, a szakszervezeti tanács összehívására egyszer került sor 1977-ben. Az ezzel kapcsolatos jogos kritikák konzekvenciái, úgy érzem, ez évi munkatervünkben már lecsapódtak.

A Társadalombiztosítási Tanács példás munkájáról, egész évi folyamatos tevékenységéről csak dicsérettel szólhatok. Jó munkájuk számszerű eredményeit említeni fogja a költségvetési beszámoló, és folyamatosan /már amennyire folyamatosan!/ regisztrálja az OSZK Hiradó. Egy, tőlünk független tényre azonban hadd térjek ki. Évről-évre csökken a szakszervezeti beutalók, főleg a családos és a szezonra szóló beutalók száma. Erre a tényre egyébként már felhívtuk a Közalkalmazottak Szakszervezete Budapesti Bizottságának figyelmét, és - ameddig megnyugtatóan meg nem oldódik - továbbra is evidenciában tartjuk, illetve szorgalmazzuk az arányok javítását.

A költségvetés rendeltetésszerű felhasználásával foglalkozó munkatervi pontunk teljesítéséről egyetlen, általános megjegyzést hadd tegyek. A rendelkezésünkre álló szűkös keret szétosztásának arányai jónak bizonyultak, a költségvetés adminisztrálásával foglalkozók /az SZVB elnöke és munkatársai, az SZB gazdasági felelőse/ pedig kitűnő munkát végeztek. /Vélekedésemben egyébként az 1978. év elején tartott szakszervezeti revízió jelentése is megerősített./

Részletesebben szeretnék viszont szólni, a szociális-kulturális alap felhasználása kapcsán, a közvéleményt foglalkoztató szerződéses munkákból származó alapokról és felhasználásukról. Az érvényben lévő rendelkezések szerint az intézmény vezetése a szerződéses munkák árbevételét terhelő közvetlen költségek /külső munkatársak díjazása, anyag-rezsi-költség stb./ levonása után fennmaradó összegből jutalmazási, fejlesztési, valamint kulturális és szociális alapot képez.

A jutalmazási alapra az elmúlt esztendőben - kerekítve - 706 ezer forint jutott. Ebből 554 ezer forintot fizettek ki a szerződéses munka teljesítésében, irányításában, ellenőrzésében közvetlenül résztvevő vezetőknek és beosztottaknak, illetve a munkát közvetve elősegítő, az adminisztratív lebonyolításban résztvevő munkatársaknak. A fennmaradó 152 ezer forintot az intézmény lakásépítési alapjának tartalékolták. /A lakásépítési alapról - kívánságukra - Tóth Lajos bővebben beszámolhat!/

A fejlesztési alap 412 ezer forintjából 165 ezret a Kulturális Minisztérium könyvtári alapjába kellett befizetni, a fennmaradó összegből 110 ezer személycserékre, tanulmányutakra, 36 ezer pedig a KISZ és a szakszervezet által szervezett romániai tanulmányi kirándulásra fordított. 33 ezer forinttal pedig ugyancsak a lakásépítési alapot növelték.

A szerződéses munkák elszámolása után fennmaradó keretösszeg 5 %-át a kulturális és szociális alap képezi. Ez a dolgozók érdekeit szolgáló kiadások /pl. családos üdültetés/ fedezésére használható fel. Az alap felhasználá-

sáról az SZB - az intézmény főigazgatója véleményének kikérésével - dönt. Ezt az alapot az egyéb alapok terhére nem lehet növelni. Felhasználása a KISZ Bizottság egyetértésével történik. Az 1977-ben rendelkezésre álló 58 ezer forintból 41 ezer jutott a családos üdültetésre, a többit pedig kulturális rendezvények hozzájárulásához használtuk fel.

Az 1977 évi munkaterv 13. pontja a munkahelyi bizottságok tevékenységének irányítását tette az SZB feladatává. E területen, őszintén meg kell mondanom, roppant kevés eredményt mutathatunk fel. Elmaradtak, vagy jobb esetben az SZB előtt titokban maradtak az osztálybizottsági, illetve az osztálybizottságokon belül működő bizalmiak megbeszélései. Az osztálybizottságok munkaterve formálissá merevedett. Nem történt meg a számonkérő beszámoló, a kitűzött feladatok végrehajtásának folyamatos értékelése. A fentebb említett szórványoktól eltekintve befagyott az információk áramoltatása. A felelősség mindkét felet /az SZB-t is, az osztálybizottságokat is/ terheli. Változtatni kell, változtatni fogunk rajta. A hangsúlyt a bizalmiak munkájára kell fektetnünk, és számon kell kérnünk az osztálybizottságok közvetítő, összefogó szerepvállalását.

A KISZ-szervezet munkájának támogatása két területen nyilvánult meg a legjobban. A kulturális munka és a sport területén. Az előbbiből kiemelkedik az OSZK énekkarának, úgy hiszem, nem tulzok, országos hírű tevékenysége. Kvalitációs, kitüntetéssel honorált munkájukhoz, karnagyuk, vezetőjük: Párkainé Eckhardt Mária önfeláldozó tevékenységéhez ezuton is gratulálunk. Ezt a mindannyiunknak jó hirt és dicsőséget jelentő munkát a szakszervezet, a KISZ-szel karöltve mindig is támogatni fogja. Engedjék meg, hogy itt - a tanácsülés nyilvánossága előtt is - további jó munkát és sok sikert kívánjak az énekkart képviselő Párkainénak, és felkérjem, hogy az ülés után vegye át a szakszervezet szerény jutalmát. A KISZ -közismert belső problémái ellenére- mindig is segítőkész partnerünk volt és remélem, egyre inkább lesz is társadalmi munkánk végzésében /a rendezvényeknél, a szakszervezeti könyvtár rendbetételénél stb./. Bizunk benne, hogy így lesz ez az elsősorban rájuk épülő sporttevékenység területén is.

Végül néhány szót kell szólnom az OSZK Híradóról. Látják, érzékelik: nem mennek jól a lap megjelentetésével, az egyes számok tartalmasságával összefüggő dolgok. A pártszervezet segítő szándéku felülvizsgálata és ajánlásai után valamicskét "élőbbé", színesebbé vált a lap, sikerült valamelyest kurtítani a megjelenések időközlein /a hat-hét hónapos elmaradások 3-4 hónapra csökkentek/ és, ami egyértelmű változás, sikerült úgy igazítani a példányszámon, hogy nyugdíjaseink is kapjanak a lapból. Ne várják, hogy az SZB nevében terápiás javaslatokat mondjak. Nyilván közös akarattal, erőfeszítéssel tudunk majd továbblépni. Egy megjegyzést azonban, akár a lap megjelentetésének apropójából is, nem hallgathatok el: úgy tűnik, hogy nálunk /nálunk is!/ több a társadalmi munka fogyasztója, mint a termelője.

A számvizsgálóbizottság jelentése

A Szakszervezeti Tanács által jóváhagyott 1977. évi költségvetés összege 102.000.-Ft volt, az alábbi részletezés szerint:

Szociális felhasználás rovatra		59.500 Ft	
Kulturális	"	"	27.000 Ft
Sport	"	"	1.000 Ft
Egyéb	"	"	14.500 Ft
			102.000.- Ft

Gazdálkodásunk a tervezettnél jobban alakult, mert minden igény kielégítése után 12.800.- Ft forgóalap megtakarításunk maradt. Ezt az összeget azért igyekeztünk az év folyamán tartalékolni, mert a következő évi üdülőjegyeket az év végén kapjuk, értéküket január hó folyamán kell befizetnünk, amikor még ez az összeg a bélyegbevételekből nem áll rendelkezésünkre.

A szakszervezeti központtól 1977. decemberében - egyszeri juttatásként - 5.000.-Ft támogatást kaptunk sportkörünk, színjátszócsoporthoz és énekkarunk részére. Az 5.000.-Ft felosztására a szakszervezeti bizottság határozata alapján 1978 év folyamán kerül sor.

Tagdíjbevételeink 3%-al magasabb volt a tervezettnél.

■

Felhasználásainknál igyekeztünk a terv betartására, a kifizetéseknel azonban alkalmazkodnunk kellett azokhoz az előre nem látható esetekhez, amelyek az év folyamán adódtak. Ezeket igyekeztünk a TT és a rovatok felelősinek segítségével áthidalni.

Szociális rovatunkon belül a szülési és temetési segélyek szerencsés alakulása folytán, a szüléseknél túllépés, a temetési segélyeknél megtakarítás mutatkozott: szülési segélyt kapott 20 fő, temetési segélyt kapott 15 fő, rendkívüli segélyben részesült 52 fő.

Az egyéb szociális felhasználási rovaton a felmerült kéréseket kielégítettük. A kifizetések után megmaradt összeget használtuk fel a januári üdülőjegyek befizetésénél.

Ismeretterjesztési agitációs- propaganda rovatunkon terveztük a Híradó gépelésének kifizetését. Év közben azonban több elmaradt hónap összevont számának gépelési költségét rendeztük, ezért kismértékű túllépés mutatkozott.

Sporttámogatás rovatunkon gumimatracokat vásároltunk a zirci és balatonboglári családok üdültetéséhez. Erre az év elején nem terveztünk, de szükségességé vált a régi matracok selejtezése. Sportkörünket is támogattuk.

"Egyéb kulturális felhasználás"-rovatunkon megtakarítás mutatkozott, mert az év folyamán a kulturális aktivisták tervezett jutalmazása elmaradt.

Az 1977.évi bevételeink összege	101.754 Ft volt
Felhasználás	<u>88.954 Ft</u>
Megtakarítás	12.800 Ft

Befolyt tagdíj 1977.év folyamán 199.043 Ft volt /ennek 45%-a képezi a költségvetés alapját/.

■

Dolgozóink létszáma 1977.dec.31-én	485 fő
szakszervezeti tag	<u>470 "</u>
szervezettségünk	97 %-os
tanulók száma	3 fő
nyugdíjasaink száma	117 fő
jogfenntartók	40 fő
/gyermekgondozási segélyen	36 fő/
/katonák vagy egyéb jogfenntartók	4 fő/

A felhasználások néhány fontosabb mutató-számát szeretném kiemelni.

rendkívüli segílyt kapott		
nagycsaládos vagy egyedülálló dolgozó	20 fő	8.000 Ft
nyugdíjas segélyezettek	27 "	10.900 Ft
fenyőfaünnep, nőnap, egyéb		16.714 Ft
énekkar támogatása		2.000 Ft
lapok, folyóiratok költsége		673 Ft
rendezvények, kirándulások, nyugdíjas találkozó, névadóünnep		3.400 Ft
beteglátogatás költségei		1.365 Ft
az 1977. évi SZOT beutalók összege		18.162 Ft volt.

■

A Tanács a beszámolót és a jelentést egyhangulag elfogadta.

A Szakszervezeti Bizottság 1978.
évi munkaterve

Kiemelt feladatok

- 1./ Beszámoló az alapszervezet és a szakszervezeti bizottság elmúlt évi munkájáról, valamint az 1978-as év feladatairól. Az intézményi szakszervezeti tanács ülésének összehívása és lebonyolítása.

Határidő: március 13.

Felelős: az SZB titkár

- 2./ Szakszervezeti fórum /az Országos Széchényi Könyvtárban/ a munkahelyi demokráciáról, az információcseréről, a munkahelyi értekezleteken tett közérdekű javaslatok sorsáról.

Határidő: december hó

Felelősök: az mb titkárok,
a szervező titkár és
az SZB titkár

- 3./ A politikai és mozgalmi képzés, valamint a továbbképzés megszervezése:
a/ a bizalmiak és a munkahelyi bizottsági tagok 2 éves továbbképző tanfolyamának keretében,
b/ az 1978/79. évi politikai szemináriumok keretében a párt- és KISZ szervezettel együttműködve.

Határidő: a/ május végéig

b/ szeptembertől

Felelősök: az mb. titkárok,
szervező titkár

- 4./ A bizalmi hatáskör eddigi tapasztalatai. Összevont ülés a bizalmiak, a mb-ok és az SZB tagjainak.

Az anyag előkészítésének határideje: április vége

Felelős: szervező titkár

A megbeszélés időpontja: május hó

Felelős: az SZB titkár

- 5./ Az OSZK Munkavédelmi Szabályzatára vonatkozó javaslatok egyeztetése. A szabályzat megjelentetésének elősegítése.

Határidő: június 30.

Felelős: az SZB munkavédelmi felelőse

- 6./ A szakszervezeti kádermunka feladatainak és tapasztalatainak megbeszélése, különös tekintettel a fiatalok, az utánpótlás bevonására az alapszervezeti tevékenység felsőbb fórumain. A számvizsgáló bizottság elnökének megválasztása. A szakszervezeti tanács és a bizalmi tanácskozás összevont ülése.

Határidő: november 30.

Felelős: a szervező titkár és az ifjúsági felelős

7./ Bekapcsolódás az OSZK Ifjúsági Parlamentjének előkészületi és érdemi munkájába.

Határidő: szükség szerint, ill. október végéig

Felelős: az ifjúsági felelős

8./ Az állami és társadalmi ünnepek megszervezése, illetve közreműködés a szervezésben

a/ állami ünnepségek -

Felelős: SZB titkár

b/ társadalmi ünnepségek:

nemzetközi nőnap

télapó ünnepély

nyugdíjas találkozók

Felelős: TT elnök, és a kulturális felelős

9./ A társadalmi aktívák május 1-i megjutalmazásának előkészítése.

Határidő: április 10.

Felelős: bérfelelős

Folyamatos munkák

10./ A szakszervezeti jogok gyakorlása

Felelős: az SZB titkár

11./ A munkahelyi bizottságok aktivizálása, munkájuk irányítása.

Felelős: az SZB titkár

12./ A Társadalombiztosítási Tanács munkája keretében:

- a szakszervezeti és munkaadói segélykérések elbírálása, ügyintézése,
- üdülési lehetőségek biztosítása,
- a táppénzes állomány ellenőrzése, illetve a táppénzek soron kívüli kifizetésének engedélyezése,
- a nyugdíjba vonulók ügyeinek intézése
- a gyermekgondozási segélyen lévők ügyeinek intézése,
- az üzemi étkeztetés ügyeinek gondozása.

Felelős: TT elnök, és a gazdasági felelős

13./ Az alapszerv évi költségvetésének rendeltetésszerű felhasználása.

Felelős: a gazdasági felelős

14./ A könyvtár szociális- és kulturális alapja felhasználási módjainak meghatározása és ellenőrzése.

Felelős: az SZB titkár

15./ Az intézmény bérhelyzet alakulásának figyelemmel kísérése.

Felelős: a bérfelelős

16./ A Munkaügyi Döntőbizottság tevékenységének segítése.

Felelős: a bér- és munkaügyi felelős

17./ Az intézményi lakástámogatási alappal foglalkozó bizottság munkájának segítése.

Felelős: TT elnök, ill. az általa megbízott személy

18./ A nyugdíjasokkal való kapcsolattartás, az aktivahálózat működtetése.

Felelős: a kulturális felelős

19./ A szakszervezeti könyvtár munkájának támogatása, ellenőrzése.

Felelős: gazdasági felelős
kulturális felelős

20./ Az intézményi sportkör tevékenységének segítése.

Felelős: a kulturális felelős

21./ A kulturális tevékenység keretében:

- a színházi közönségszervező munkájának segítése,
- az énekkar munkájának támogatása,
- kirándulások, külföldi tura szervezése,
- bélyeg- és a fotószerzőkör működésének segítése, ellenőrzése.

Felelős: a kulturális felelős

22./ A KISZ-szervezet munkájának támogatása és együttműködés.

Felelős: az ifjúsági felelős

23./ Az OSZK Híradó munkájában való irányító részvétel

Felelős: az SZB titkár

A Szakszervezeti Bizottság 1978. évi
költségvetése

Bevételek

Évi tagdíjbevétel /208.260.-Ft. 45%-a/	93.717.-Ft
Évi egyéb bevétel /étkezési hozzájárulás/	6.283.-Ft
Forgóalap 1978.dec.31-én	8.000.-Ft
	<hr/>
1978.évi költségvetés összege	108.000.-Ft

Felhasználások

Szociális felhasználások:

Szülési segély	25 fő	400.-	10.000.-Ft
Temetési segély	12 fő	500.-	6.000.-Ft
Rendkívüli segély	55 fő	600.-	33.000.-Ft
Egyéb szociális felhasználás			11.400.-Ft
			<hr/>
			60.400.-Ft

Kulturális felhasználások:

Ismeretterjesztés, oktatás, agitáció-propaganda	4.000.-Ft
Egyéb kulturális felhasználás	25.000.-Ft
	<hr/>
	29.000.-Ft

Sportfelhasználások:

Sporttámogatás	2.000.-Ft
----------------	-----------

Egyéb felhasználások:

Szervezés és ügyvitel	6.600.-Ft
Számadás vezetés és értékcikk-kezelés költsége /%/ /	10.000.-Ft
	<hr/>
	16.600.-Ft

Összesen: 108.000.-Ft

■

A munkatervet és a költségvetést a Tanács a vita után, amelyben Deli Györgyné, Fábry György, Tóth Lajos, Hernády Dénes és Zircz Péter tanácstagok ill. meghívott vendégek szólaltak fel, kiegészítésekkel és módosításokkal egyhangulag elfogadta.

Végül a Tanács - Tóth Lajosnak, a jelölőbizottság elnökének javaslatára - Urosevics Danilót és Karácsony Rózsát kooptálta a két megüresedett tanácstagi helyre.

A Társadalombiztosítási Tanács munkája 1978. jan - márc. folyamán

Kifizetett <u>szakszervezeti segélyek:</u>	<u>26 fő</u>	<u>11.350.-Ft</u>
Részletezés:szülés	6 fő	2.050.-Ft
temetés	7 fő	3.000.-Ft
nyugdíjas	7 fő	2.900.-Ft
gyermekg.	5 fő	3.000.-Ft
egyéb szoc.	1 fő	400.-Ft
Kifizetett <u>munkaadói segélyek:</u>	<u>10 fő</u>	<u>3.800.-Ft</u>
Februárban	6 fő	2.300.-Ft
Márciusban	4 fő	1.500.-Ft

Március 8.Nőnap

A Szakszervezeti Tanács 1972. évi határozata alapján minden évben Nőnapra rendelkezésünkre álló összeget segély formájában a sokgyermekes és gyermeküket egyedül nevelő anyák között osztjuk szét. Ez évben az Osztály-

bizottságok javaslatai alapján

16 dolgozónk kapott személyenként 500.-Ft-ot,
3 dolgozó kérelmét a munkaadói segély rovatról elégitettük ki.

Üdülés:

Kontingens jegyek:

1978.I.4.	Sopron hp.	Németh Zsuzsa - Száraz György
II.1.	Hajduszoboszló	Markovits Györgyi
II.15.	Mátrafüred	Rádonyi Nándorné
		Rózsa Miklósné
III.22	Sopron hp.	Nagy Vilmosné

Kontingensen felül szerzett jegyek:

1977.XII.29.	Galyatető	Bétsch Elemérné
1978. II.17.	Hajduszoboszló	Láng Tiborné
II.16.	Leányfalu	Kálóczy Lajosné és gyermeke
III.29.	Dobogókő	Kondor Imréné és férje

Gyermeküdültetés:

1978.I.10.	Mikospusztá	Horváth Hermína
------------	-------------	-----------------

A balatonboglári családi üdültetést 1978. jun.18 - augusztus 27. közötti időre tervezzük. A bizalmiakat ezzel kapcsolatban körlevélben tájékoztattuk, kértük a jelentkezők összeírását.

Összeáll: HOFFER REZSŐNÉ

Az Országos Széchényi Könyvtáré-e
az OSZK Énekkara?

1970 őszén egy maroknyi kis csoport a könyvtár fiataljaiból - mintegy tizenöt ember - az éneklés és a társas együttlét örömeinek reményében énekkart alakított.

Ujdonság volt ez akkor a könyvtárban. A negyvenes évek vége táján rövid ideig működött már itt kórus, de nem bizonyult tartósan életképesnek. Sokan gondolták, hogy a lelkesedés ezuttal is szalmaláng lesz, s a kis együttes, amint létrejött, úgy el is enyészik hamarosan.

1978-at írunk; az OSZK Énekkara jelenleg közel negyven taggal működik. Létezéséről - bár igazán nem sokat tett önmaga reklámozásáért - ma már sokan tudnak a hazai kórusbarátok körében. A KÓTA /Kórusok Országos Tanácsa/ azok között az együttesek között tartja nyilván, amelyekre számítani lehet országos fesztiválokon, jelentősebb rendezvényeken is. S ez - tekintve a hazai kórusok nagy számát és közülük soknak több évtizedes multját, hagyományát - nem kis dolog.

Az OSZK belső munkatársai között kialakult a kórusnak egy olyan "párto-

ló köre", amely rendszeresen meghallgatja a kórus szerepléseit, önálló hangversenyeit a Diszteremben, fellépéseit a Zeneakadémián, a Rádióban vagy mássutt. Ez a kör azonban meglehetősen szűk, s a kollégák egy nagy része egyáltalán nem törődik az együttes működésével. Amikor a Szakszervezet, a KISZ vagy az Intézetvezetés részéről javaslatok történnek a kórus tényleges anyagi támogatására - s enélkül egyetlen komoly együttes sem képes érdemleges működést kifejteni -, sokan, s olyanok, akik valóban tehetnének a kórusért valamit, azt kérdezik: egyáltalán a könyvtáré-e ez a kórus? Hiszen a tagok jó része nem is az OSZK dolgozója! Mi több: a karvezető sem az!

Mint az együttes karnagya, szeretnék ezzel kapcsolatban néhány tény és összefüggést megemlíteni.

Elsőként a karnagról, azaz saját magamról. Nyilvánvaló, hogy a karnagy: zenei szakember, s nem az a döntő, hogy az adott intézmény dolgozója-e vagy sem. Az én esetemben azonban véletlenül még az is fennáll, hogy 1973-ig az OSZK Zeneműtárának munkatársa voltam, s bár jelenleg az MTA Zenetudományi Intézetében dolgozom, munkám természeténél fogva rendszeresen visszajárok a Könyvtárba, s legalább annyira ide tartozónak érzem magamat, mint korábban.

Másodjára a tagokról. Az OSZK Énekkarának körülbelül a fele OSZK- illetve KMK dolgozó: Aczél Zsuzsa, Balogh Judit, Bartos Éva, Farkas Ágnes, Holtzingerne Farkas Csilla, Homor Ferenc, Ispánki Ferenc, Kasánszky Zsombor, Kiss Gábor, Koffán Zsófia, Mártonffy Attila, Neumayer Katalin, Ravasz Erzsébet, Révay Rita, Sarlós Veronika, Sándor Erzsébet, Somorjai Olga, Szenczy Edit, Vavrincez Veronika. A többi tag között is sok könyvtáros van. Együttal azonban fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy egy kórus hovatartozását nemcsak az dönti el, hogy tagjai hol dolgoznak, sőt, ez aránylag kevésbé jelentékeny tényező. Az ÉDOSZ Szilágyi Erzsébet Nőikarban vagy az Építő Szakszervezete Szalmás Piroska Kórusában vajmi kevés élelmiszeripari ill. építőipari dolgozó van /a hasonló példákat tucatjával sorolhatnám/. A lényeg az, hogy az illető együttes elkötelezi magát a fenntartó szervének: annak a színeit képviseli, annak szerez dicsőséget, annak kulturális érdekeit tartja megkülönböztetetten szem előtt, szereplésvállalásoknál és minden egyéb körülmény között. - Ennek fejében viszont a fenntartó szerv "fenntartja" az együttest, azaz: gondoskodik részére próbahelyiségről, kottáról, egyenruháról, utazási költségekről, s az egyéb szükséges erkölcsi és anyagi segítséget is megadja. - Az együttes munkatervébe felveszi a fenntartók által - idejében! - jelzett programokat, s évente beszámol a végzett munkáról.

Hogyan képviseli az OSZK Énekkara a Könyvtár színeit, érdekeit?

Itt mindenekelőtt a műsorösszeállításra szeretnék hivatkozni. Kezdet-től fogva az volt az egyik legfőbb célkitűzésünk, hogy sok olyan művet szó-laltassunk meg, amelynek eredeti kéziratát vagy ritka nyomtatott anyagát az OSZK őrzi. Kizárólag ilyen művekből műsorokat összeállítani természetesen igen nehéz; figyelembe kell venni pedagógiai szempontokat is - hogy a kórus elé mindig megoldható, de egyre igényesebb feladatokat tűzzünk ki, s hogy sokféle stílus körben szerezzünk jártasságot. Mégis nyugodtan állithatom: már az első évben szerepeltek ilyen ritkaságok a programon. Azóta fokozato-

san egyre több OSZK-kincset sikerült megszólaltatni; 1976-ban pedig egy teljes "Musica Rinata" koncertet rendeztünk, melyen kizárólag ilyen "ujj-élesztett zene" szólalt meg. A Diszterem zsufolásig megtelt. Ugy hiszem, nem kell magyarázni, hogy ez a könyvtárnak milyen jó propaganda. - Ugyanigy, az sem kifejezetten hátrányos a nemzeti könyvtár szempontjából, hogy fesztiválokon elhangzik egy-egy műsorszámnál a konferálás: bemutató az Országos Széchényi Könyvtár eredeti kéziratos anyagából. - A szakma úgy tartja számon a kórust, melynek műsoraira oda kell figyelni, hiszen mindig tartalmaznak valamilyen érdekességet. "Könnyű nekik" - sóhajtanak fel, - "hiszen rendelkezésükre áll az egész nagyszerű zeneműtári anyag!" Ilyenkor mindig megmagyarázzuk, hogy az OSZK mások előtt is nyitva áll, csak bányászni kell kincsei között; de szívesen odaadjuk a nálunk már "bevált" OSZK-műsorszámokat is. Így válik a nemzeti könyvtár anyaga egyre többek kulturkincsévé.

Szakmai szempontból kell-e szégyenkeznie az OSZK-nak kórusa miatt? Ehhez csak néhány gondolatot. Mint karnagy, azt az elvet tartom szem előtt, hogy nem "profi-csapatot" vezetek. Nemcsak azok számára kell megnyitni az együttműzsikálás örömeit, akik már amugy is kiválóan képzett zenészek, nagyszerűen olvassnak kottát, csodálatos hangjuk van. Akinek kedve van énekelni, s vállalja az ezzel járó fáradságokat, a rendszeres próbára járását: bátran jöhet közénk. Épp ezért, sohasem törekedtem ugrásszerű, látványos fejlődésre. Hullámhegyek és hullámvölgyek mindig voltak /és lesznek/ a kórus életében. Összefoglalóan azonban elmondható, hogy lassu, de biztos a felfelé ivelő fejlődés. Ezt biznyítja, hogy a kórus az 1974-es országos minősítésen diplomás aranykoszoru fokozatot, 1976-ban már fesztivál fokozatot ért el. Kezdetben csak a budapesti kamarakórusfesztiválokon való közreműködésre kérték fel, a folyó évben azonban már az ország legjobb együtteseit szerepeltető pécsi országos kamarakórusfesztiválra is meghívták. Néhány éve rendszeresen készítettek velünk felvételeket a Rádió Kóruspódium sorozatában; az idén már a záróhangversenyen is szerepeltünk a legeredményesebb együttesek sorában, s "Kiváló teljesítményért" emlékérmét kaptunk. Ezek a papíron is kimutatható eredmények. Én sokkal fontosabbnak tartom, hogy a mai rohanó életkörülmények közepette negyven fiatal éppen itt, ebben az együttesben kíván énekelni, holott közülük jó páran bekerülhetnének olyan kórusokba, melyek lényegesen nagyobb multtal rendelkeznek, s rendszeresen szerepelnek külföldön /mint pl. a KISZ Központi Művészegyüttes énekkara, az ELTE Bartók Kórusa, stb./

S ez mindjárt még egy szempontot is felvet. A KISZ egyik legfőbb gondja mit lehetne tenni, hogy a fiatalok valamiképpen érezzék egymáshoz és a könyvtárhoz való tartozásukat, szeressenek együtt lenni, tartalmasan szórakozni, művelődni közösségi keretekben. Nos, az énekkar, mely tulnyomó részben fiatalokból, KISZ-tagokból áll, minden különösebb "agitprop-tevékenység" nélkül megvalósítja ezt a célkitűzést. A zeneszeretet mellett legalább ugyanolyan fontos tényező, hogy a tagok szívesen vannak együtt. Sok szines, érdekes egyéniség került össze ebben a társaságban, s mindenki érzi, hogy a másiktól olyasvalamit kaphat, ami benne talán nincs meg, de ő maga is tud valamit nyújtani a többieknek. A katalizátor azért természetesen mégiscsak: a zene.

Az MSZMP kulturpolitikai határozata is támogat minden olyan törekvést, mely a dolgozók műveltségének növekedéséhez hozzájárul. Egy énekkar munkája kétszeresen hasznos ilyen szempontból: a tagok a hangversenyekkel népművelői feladatokat vállalnak, s az amatőr művészi munka keretei között maguk is kulturáltabbá, értékesebbé válnak.

Végezetül szeretném röviden összefoglalni a kórus tevékenységét az 1977-es naptári évben, s vázolni a folyó évi terveket.

1977. január 28-án az OSZK névadó ünnepséget rendezett a Diszteremben; a műsort az énekkar szervezte. Február 11-13 között a kórus edzőtáborozáson vett részt Mórton. /Az edzőtábor lényege abban áll, hogy az együttes naponta két hosszú próbát tart, a fennmaradó időben pedig kirándul, együtt játszik, szórakozik. Ilyenkor szoktuk megkezdeni az egészen új művek alapozó tanulását; nagyszerű lehetőség nyílik a kórus emberi összecsiszolódására is./ Február 26-án rádiófelvételt készítettünk a Kóruspódium sorozat részére. Március 20-án a Nemzeti Galériában léptünk fel egy, a KÓTA által szervezett muzeumi matinén. Április 5-én ünnepi hangversenyt adtunk a III. kerületi Hazafias Népfront Nyugdíjas Klubja részére az Óbudai Lenárugyár kulturtermében. Május 4-én nagyszabású hangversenyt rendeztünk az OSZK Disztermében Kodály Zoltán halálának 10. évfordulója alkalmából, két kiváló budapesti kamarakórusral: a pesterzsébeti CSILI Kamarakórusral és az OKISZ Monteverdi Kamarakórusával együtt. - November 4-én felleptünk az OSZK ünnepélyén. November 9-én önálló koncertet adtunk a Batthyány-téri szociális otthon lakói részére. November 12-én a 4. Budapesti Kamarakórusfesztivál keretében a Zeneakadémia Kistermében szerepeltünk, 18-án felleptünk az OSZK nyugdíjas találkozóján, 26-án egy temetésen működtünk közre. December 10-én újra rádiófelvételt kértek tőlünk a Kóruspódium-sorozatban. - A két 1977-es felvételünk alapján meghívtak bennünket a Kóruspódium sorozat egyik nyilvános záróhangversenyére, mely már idén február 24-én zajlott le. December 18-án karácsonyfa-ünnepséget rendeztünk kórustagjaink gyermekei részére.

Az 1978-as edzőtábort, ismét Mórton tartottuk február 4-5-én. A sikeres rádiós szereplés után a pécsi kamarakórusfesztiválra készültünk, mely április 7-től 9-ig zajlott le. Junius 1-től 10-ig meghívást kaptunk Finnországba, ahol 10 nap alatt legalább hat koncertet kell adnunk. Az utazás előtt szintén szeretnénk itthon megszólaltatni a finnországi műsort, valószínűleg az OSZK Disztermében. Igény szerint felleptünk az OSZK április 4-i, november 7-i ünnepségein, névadó ünnepségein, nyugdíjas találkozóin. - Ősszel újra részt veszünk a budapesti kamarakórusfesztiválon. Meghívásunk van még az év folyamán Zircra és Esztergomba is.

Ennyit tudnék mondani a felvetett kérdés megválaszolására. Bizom benne, hogy nem sokáig kell már bizonygatnunk idetartozásunkat. Mi mindenesetre az OSZK kórusának érezzük magunkat.

PÁRKAINÉ ECKHARDT MÁRIA

/161-208/

A szakszervezeti könyvtár új szerzeményei

ISMERETTERJESZTŐ IRODALOM

Kerényi Károly: Görög mitológia. Bp. Gondolat
Szűcs Lajos: A növényvédőkislexikona.
Növényvilág. Alacsonyabbrendű növények. Bp. Gondolat. /Uránia/

UTLEIRÁSOK, UTIKÖNYVEK

Csillag István: Colombótól Rotterdamiig a Hungárián.
Dezséry László: India.
Görögország. /Panoráma./
India.
Kővágó Pál: Dánia. /Panoráma külföldi utikönyvek./
Kővágó Pál: Norvégia. "
Spanyolország. /Panoráma./

MŰVÉSZET

Lyka Károly: A művészetek története. Bp. Corvina.
A Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményei. Bp. Corvina.
A Magyar Nemzeti Múzeum. Bp. /Corvina/
Székely András: Spanyol festészet. Bp. Corvina.
Vasary, Giorgio: A legkiválóbb festők, szobrászok és építészek élete. Bp.
M. Helikon.

SZÉPIRODALOM

Arcinegas, Germán: A karibi világ életrajza. /Századok, emberek./
Coster, Charles de: Thyl Ulenspiegel. Bp. Európa.
Fontane, Theodor: Jenny Treibel. - Stine. Kisregények. Bp. Európa.
Gandon, Yves: Fortunátusz kapitány. Bp. Európa.
Jan, V. G.: Dzsingisz kán. Regény. Bp. Európa.
Karinthy Frigyes: Jelbeszéd. Elbeszélések. Bp. Szépirodalmi.
Levendel Julia - Horgas Béla: Négykezes. Elbeszélések és versek. Bp. Szépirodalmi.
Szeberényi Lehel: Éden a Dunán. Bp. Szépirodalmi.
Tandori Dezső: Föld és vadon. Vál. versfordítások. Bp. Európa.
A világirodalom legszebb versei. Bp. Európa.

TÖRTÉNELEM

Az első világháború és a forradalmak képei. Bp. Európa.
Konviszár: A prágai konferencia. /Népszerű történelem. Bp. Kossuth.
Magyarország története képekben. Bp. Gondolat.

Az OSZK SE természetjáró szakosztályának
1978.II.negyedévi turaterve

- V.21. Törökmező /BTSZ találkozó/. Vezető: Freisinger Jenő
V.27-28. Salgótarján /Országos Közalkalmazott Találkozó/. Vezető: Horváth Tiborné
VI.18. Gödöllői dombvidék /Gombaszedő-túra/. Vezető: Hódy János
VI.25. Budai hegyek. Vezető: Buzás János

A Közalkalmazott Természetjárók további országos találkozóinak programja

D e b r e c e n

1978.VII.22-23.

- VII.22-én megérkezés 12 óráig, szállásfoglalás, ebéd
14 óra 1./ Városnéző séta /Nagyerdő, Ref.Kollégium, Déri Múzeum, belváros/
2./ Egyéb programváltozatok
a./ Hajduszoboszló: városnézés, fürdés
b./ Kirándulás a Hortobágyi Nemzeti Parkba, utközben Hajduböszörmény és Balmazújváros megtekintése.
c./ Gyalogtúra a debreceni erdős-puszták térségében
20 óra Kulturális műsor a Nagyerdőben, a szabadtéri színpadon
VII.23. 8 óra Az előző napi program megismétlése.
Jelentkezés VI.10-ig. Horváth Tibornénál

Z a l a e g e r s z e g - N a g y k a n i z s a

1978.VIII.26-27

- VIII.26.-án megérkezés 12 óráig, szállásfoglalás, ebéd
14 óra 1./ Városnéző séta
Utvonalak:
1. Műemlék épületek - November 7. tér - Marx-tér - Rákóczi ut -
- Lenin ut - Szandorhegyi ut - Göcsei ut - Kossuth L. ut -
- Várköz.
2. Múzeumok: November 7. tér - Kisfaludy-Múzeum - Rákóczi ut -
- Skanzen - Olajmúzeum.
3. Műemlék templomok: November 7. tér - Széchenyi tér -
- Kossuth L. ut - Göcsei ut - Népköztársaság utja -
- Olajmunkás u. - Vizsla part.
2./ Gyalogtúra /kb. 6 km/
November 7. tér - Vöröshadsereg u. - Egerszeghegy - Becsali csárda - TV torony - Parkerdő
VIII.27. 8 óra Városnéző séta az előző napi utvonalakon.
Gyalogtúra az előző napi utvonalon.
8 óra Kirándulás Nagykanizsára
Városnézés - Parkerdő, csónakázó tó.
/Autóbusz különjárat Zalakarosra, részvételi díj: 65.-Ft/
Jelentkezés VII.10-ig Horváth Tibornénál /141-784 vagy 134-400,15 mell./

